

PLANUL DE ACȚIUNI UNIUNEA EUROPEANĂ – REPUBLICA MOLDOVA

Noutăți - Iunie 2006

Buletinul lunar de noutăți privind implementarea unor domenii prioritare ale Planului de Acțiuni UE-RM este întocmit de ADEPT și Expert-Grup în cadrul proiectului „Planul de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova: document accesibil publicului”, finanțat de Departamentul Marii Britanii pentru Dezvoltare Internațională (DFID).

I. INSTITUȚII DEMOCRATICE

Drepturile omului

Parlamentul a audiat raportul anual al Centrului pentru drepturile omului din Moldova (CPDOM). Deputații au dezbătut în contradictoriu respectivul raport și au adoptat o hotărâre pe marginea acestuia, în cuprinsul căreia au indicat Guvernului și altor autorități publice să ia măsuri pentru soluționarea problemelor abordate, iar avocaților parlamentari li s-a cerut să fie mai activi în exercitarea atribuțiilor sale și să înainteze mai multe cereri în instanța de judecată.

Parlamentul a votat Legea pentru revizuirea Constituției, excluzând din Legea Supremă prevederile ce admiteau, în anumite situații, aplicarea pedepsei capitale. La intrarea în vigoare a legii ce abrogă respectivele prevederi din art.24 al Constituției, **pedeapsa cu moartea în țara noastră va fi abolită definitiv.**

În luna iunie a fost dat publicității raportul anual "Națiuni în tranziție" al Fundației americane „Freedom House”, conform căruia Republica Moldova, deși a îmbunătățit anumiți parametri în domeniul drepturilor omului și practicilor democratice, **rămîne totuși printre „țările parțial libere”.**

Comisia parlamentară pentru drepturile omului consideră că **drepturile militarilor nu sînt asigurate și respectate la nivelul conform normelor internaționale.** În rezultatul audierilor desfășurate de parlamentari, Ministerului Apărării i s-a cerut să elaboreze un program de dezvoltare a sistemului de protecție a drepturilor militarilor, desfășurarea acțiunilor de instruire juridică a militarilor care vor avea drept atribuții promovarea, apărarea și respectarea drepturilor omului în rândurile Armatei Naționale. Comisia nu a depistat însă încălcări grave sau considerabile.

Centrul de investigații jurnalistice și publicația „Ziarul de Gardă” au lansat o serie articole sub genericul „Statul-ureche”, în cuprinsul cărora analizează și dezbate **problema interceptării convorbirilor telefonice și prin alte mijloace de comunicare electronică.** În special, este vizată intenția Serviciului de Informații și Securitate de a modifica procedura în domeniu și a obliga operatorii de telefonie mobilă să acorde asistența necesară pentru interceptarea directă a convorbirilor. Proiectul respectiv de lege a fost aprobat de Parlament în prima lectură, deși împotriva lui au protestat toate fracțiunile parlamentare, cu excepția celei majoritare a PCRM.

Conform unui comunicat al Centrului pentru drepturile omului din Moldova. În adresa avocaților parlamentari se adresează tot mai mulți cetățeni care invocă **încălcarea dreptului la un trai decent**, consfințit de Constituție și actele internaționale în domeniul drepturilor omului. Avocații parlamentari constată că situația în Moldova este atestată o diferențiere

socială și scăderea nivelului de trai al populației, în special a păturilor social-vulnerabile. Creșterea inflației, a tarifelor și prețurilor la resursele energetice și serviciile comunal-locative afectează puternic veniturile populației, reducând esențial creșterile asigurate din buget prin majorarea salariilor și plăților sociale.

Cooperare cu societatea civilă

Între 27-28 iunie și-a ținut lucrările **Conferința internațională „Transparența în procesul decizional: practici și perspective”** organizată de ong-urile „Acces-Info”, „Credo” și Asociația pentru democrație Participativă „ADEPT”. În alocuțiunea rostită la deschiderea lucrărilor conferinței, speakerul Parlamentului Marian Lupu a remarcat că „procesul de cooperare dintre societatea civilă și Parlament se află în plină derulare, deși suntem încă departe de a trasa niște linii definitorii în acest proces”. În opinia speakerului, se poate constata că părțile conștientizează că realizarea practică a mecanismelor de cooperare, enunțate în Concepția de cooperare a Parlamentului cu societatea civilă, este încă deficitară, atât din partea societății civile, cât și din partea Parlamentului sînt foarte mulți cei care încă nu știu exact cum trebuie înlăptuit acest proces. Marian Lupu consideră că nu este vorba de lipsa unei voințe, ci a unei culturi politice și civice adecvate, care trebuie dezvoltată în sensul spargerii stereotipurilor de neîncredere față de o cooperare deschisă, pentru spargerea conservatismului birocratic al tradițiilor politice moldovenești. Speakerul Parlamentului consideră că transparența și cooperarea trebuie să fie instrumentele de lucru ale tuturor autorităților publice din Republica Moldova și în acest sens Guvernul deja este preocupat pentru elaborarea măsurilor practice de colaborare cu societatea civilă, un proiect de lege în domeniu aflîndu-se la etapa de finalizare.

La elaborarea proiectelor de legi pentru reforma administrației publice locale, puse în sarcina unor comisii parlamentare speciale **participă reprezentanții unor organizații neguvernamentale specializate în domeniu**. Experții IDIS „Viitorul” colaborează cu deputații în formularea noilor reglementări referitoare la departajarea atribuțiilor între diverse nivele ale administrației publice și la revizuirea legislației privind autonomia financiară a autorităților administrației publice locale.

Propunerile Asociației pentru Democrație Participativă au stat **la baza unui proiect de lege pentru modificarea și completarea Codului electoral**, înaintat spre examinare de un grup de deputați și aflat în proces de definitivare pe parcursul lunii iunie.

Guvernul a solicitat oficial mai multor asociații obștești **să se expună asupra proiectului legii privind transparența în procesul decizional**, elaborat de experți ai executivului și Ministerului Justiției la sugestia ong-urilor specializate.

Prevenirea torturii. Drepturile deținuților

În cadrul unei conferințe de presă ținută la 21 iunie, mai multe ONG-uri au sesizat opinia publică asupra faptului că după aproape un an din momentul introducerii în Codul penal a articolului ce prevede pedeapsa pentru aplicarea torturii, **autoritățile iau prea puține măsuri practice eficiente în vederea combaterii fenomenului**. Anterior Republica Moldova a fost condamnată de mai multe ori la CEDO pentru aplicarea torturii și mai multe cereri se află în proces de examinare. Organele procuraturii reacționează pasiv în ceea ce privește pornirea dosarelor penale împotriva persoanelor vinovate de aplicarea tratamentelor neconforme. Opinia este susținută de organizațiile obștești „Memoria”, „Juriștii pentru Drepturile Omului”, Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului, Amnesty International Moldova, Institutul de Reforme Penale. Organizațiile respective au inițiat o campanie de colectare a semnăturilor în susținerea victimelor torturii. Ulterior, problema abordată a căpătat o evoluție neașteptată, Procuratura generală atenționînd Baroul Avocaților asupra faptului că ar putea deschide dosare penale avocaților ce invocă comiterea actelor de tortură în fața unor instanțe internaționale și „prejudiciază” astfel imaginea țării. Adresarea procuraturii a provocat o

reacție negativă în cadrul mediului juridic, intențiile acesteia fiind apreciate ca încercări de intimidare a apărătorilor drepturilor legitime ale persoanelor.

Avocații fostului ministru al Apărării Valeriu Pasat intenționează să înainteze o plîngere la CEDO pentru a invoca **comportamentul inuman și degradant al autorităților** față de acesta. Hotărîrea avocaților este determinată de faptul că Curtea de Apel a interzis examinarea lui Valeriu Pasat de către o comisie de medici străini, iar însăși examinarea cauzei a fost amînată cu peste 2 luni, inculpatul rămînînd toată perioada respectivă în arest.

La 16 iunie a fost publicat în Monitorul Oficial și astfel a intrat în vigoare **noul Statut al executării pedepsei de către condamnați**, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.583 din 26.05.2006. Documentul derivă din prevederile noului Cod de executare, dar este adoptat cu o întîrziere de peste un an după intrarea în vigoare a Codului nominalizat. Statutul reglementează temeiul, condițiile și procedura punerii în executare de către administrația penitenciară și executării de către condamnați a pedepselor penale privative de libertate - arestul, închisoarea și deținuția pe viață. Pe viitor, dispozițiile Statutului referitoare la condițiile de deținere, drepturile și obligațiile persoanelor condamnate, activitățile socioeducative, stimulările și sancțiunile disciplinare se aplică în mod corespunzător persoanelor față de care a fost aplicată măsura arestului preventiv, cu particularitățile prevăzute pentru categoria respectivă. Acțiunea Statutului se extinde asupra tuturor categoriilor de instituții penitenciare, normele lui fiind obligatorii pentru deținuții aflați în ele, personalul acestor instituții, precum și pentru persoanele care le vizitează. Nerespectarea prevederilor Statutului atrage, după caz, răspunderea civilă, disciplinară, administrativă sau penală, conform legislației. Anexele la statut conțin o serie de modele de acte îndeplinite de către și pentru persoanele deținute; listele obiectelor și produselor pe care le pot avea sau procura deținuții, obiectele și produsele interzise; programul de zi; modele de cereri și petiții; lista lucrărilor și funcțiilor a căror exercitare le este interzisă deținuților etc.

Deținuțele minore din penitenciarul de femei de la Rusca **sînt instruite să utilizeze calculatorul**, pentru a însuși meseria de operator. În cadrul Penitenciarului nr.7 de la Rusca a fost amenajată și mobilată o sală cu 10 computere în care deținuțele minore petrec în fiecare zi de vineri cîte două ore de instruire. La finalul cursurilor de 3 luni audiențele vor susține un examen și vor primi o diplomă ce atestă calificarea. Deschiderea sălii a fost posibilă datorită suportului financiar al Fundației "Armata Salvării".

[Îndeplinirea recomandărilor Consiliului Europei](#)

La 8 iunie Parlamentul **a adoptat Legea cu privire la Institutul Național al Justiției**, acesta fiind unicul document din pachetul de măsuri incluse în Programul calendaristic al acțiunilor legislative în conformitate cu Rezoluția și Recomandările Comisiei pentru respectarea obligațiilor și angajamentelor statelor membre ale Consiliului Europei¹. Pînă la finele lunii iunie Legea cu privire la Institutul Național al Justiției nu a fost publicată, ceea ce determină și intrarea întîrziată în vigoare a acesteia (conform Programului nominalizat, Legea trebuia adoptată în februarie 2006).

În cadrul întrevederilor de la finele lunii iunie ale membrilor delegației Parlamentului Republicii Moldova în Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) cu membrii Comisiei pentru respectarea obligațiilor și angajamentelor statelor membre ale Consiliului Europei, raportorii pentru Moldova din partea APCE au expus opinia că **îndeplinirea obligațiilor asumate este tărăgănată**, activitatea în domeniu a structurilor guvernamentale fiind ineficientă, fapt ce va determina menținerea monitorizării în continuare a Moldovei de către CE.

Adoptînd Legea de revizuire a Constituției, prin care pedeapsa cu moartea este abolită definitiv, **Republica Moldova se conformează recomandărilor în domeniu ale Consiliului**

¹ Anterior Parlamentul a mai îndeplinit un angajament, ratificînd Convenția Consiliului Europei privind lupta contra traficului de ființe umane, dar aceasta nu a fost publicată și nu este astfel pe deplin aplicabilă.

Europei și poate ratifica Protocolul adițional la Convenția Europeană a drepturilor omului care prevede abolirea totală a pedepsei capitale.

Consiliul Europei și Comisia Europeană intenționează să prelungească cu trei luni Programul pentru implementarea reformelor democratice în Republica Moldova. Decizia ar fi determinată de faptul că unele acțiuni prevăzute de acesta nu vor putea fi implementate pînă la finele lunii septembrie anul curent, cînd expiră perioada preconizată inițial. Autoritățile moldovene au solicitat organismelor comunitare atît prelungirea termenului de realizare a Programului, în special pentru inaugurarea și funcționarea Institutului Național al Justiției ș.a. În opinia șefului delegației Consiliului Europei Andreas Siegel, autoritățile moldovene au obținut cele mai semnificative progrese în consolidarea protecției drepturilor omului la nivel național, în special, în instanțele de judecată. Printre priorități rămîn combaterea corupției, intensificarea procesului de cooperare cu societatea civilă, instituționalizarea mecanismului de cooperare dintre administrația publică și Consiliul Europei.

Consiliul Europei a prezentat Parlamentului **expertiza la proiectul Codului Audiovizualului**, care conține mai multe observații critice și recomandări esențiale asupra prevederilor propuse². Experții și reprezentanții CE, dar și ai Parlamentului European recomandă luarea în considerație a majorității recomandărilor expuse, astfel ca legea finală să conțină reglementări suficiente și conforme standardelor comunitare în domeniu.

În cadrul unei conferințe de presă consacrată învățămîntului istoric în Republica Moldova reprezentanței Asociației Istoricilor din Republica Moldova au declarat că prin promovarea politicii antiromânești Guvernul promovează și o politică antieuropeană. În opinia membrilor asociației, înlocuirea obiectului „Istoria Românilor” prin „Istoria Integrată”, care conține elemente românofobe, contravine principiilor europene ale instruirii și **nu ține cont de recomandările Consiliului Europei referitor la menținerea moratoriului asupra temei date**. Istoricii sînt gata să accepte, în calitate de compromis, modernizarea predării cursurilor de istorie după metoda integrată de predare, dar avînd la bază principiile că în Republica Moldova istoria națională se numește Istoria românilor, limba națională este cea româna, iar poporul este de etnie românească.

Executarea deciziilor CEDO

La 8 iunie secretarul Consiliului municipal Chișinău, Vladimir Șarban, și-a reluat activitatea de serviciu, după ce în cadrul unei ședințe de judecată a fost revocat actul privind eliberarea sa din funcție. Anterior CEDO a apreciat ca neconforme măsurile de reprimare aplicate lui Șarban de autoritățile moldovenești, care îl învinuiesc de comiterea unor abuzuri în serviciu.

Parlamentul a adoptat în lectură definitivă **Legea pentru modificarea și completarea Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice**. Documentul adoptat prevede mecanismul de retrocedare a proprietăților și de compensare a valorii proprietăților care nu poate fi retrocedată victimelor represiunilor politice. Opoziția parlamentară a propus ca cheltuielile pentru implementarea legii să fie suportate din bugetul de stat, însă majoritatea parlamentară a promovat soluția conform căreia cheltuielile vor fi suportate din bugetele locale și bugetul de stat, situația care, în opinia fracțiunilor de opoziție și a reprezentanților victimelor represiunilor, va bloca aplicarea adecvată și promptă a noilor reglementări. Anterior Moldova a fost condamnată de cîteva ori de CEDO pentru neexecutarea deciziilor de retrocedare a proprietăților către persoanele represate.

Asigurarea drepturilor la asociere

Partidul **Alianța Moldova Noastră respinge ideea fuziunii partidelor liberale din Moldova**, deși social-liberalii optează în continuare pentru acest proces. În opinia reprezentanților AMN, unirea politicianilor a fost un fiasco din cauza lipsei de devotament față de angajamentele

² Textul expertizei a fost dat publicității pe www.e-democracy.md

electorale. Oleg Serebrian, lider PSL a declarat că procesul de unificare a liberalilor a căpătat susținere Partidului Național Liberal din România, alături de liberalii germani și olandezi.

După o anumită tărăgănare, la 14 iunie **Ministerul Justiției a înregistrat statutul Partidului Democrației Sociale din Moldova**, care a și lansat un concurs public pentru elaborarea proiectului de siglă a formațiunii și a brandului acestuia - "Moldova competitivă". Noul partid va pleda pentru integrarea europeană și relații de parteneriat strategic cu Federația Rusă, situându-se în opoziție față de guvernarea actuală. La alegerile locale generale din 2007 PDSM va merge de sine stătător cu candidați proprii.

Drepturile angajaților

Verificările efectuate de Inspekția Muncii au constatat existența mai multor încălcări ale legislației muncii și drepturilor angajaților, atât în sectorul privat, cât și în cadrul autorităților și instituțiilor publice. Deși se atestă o scădere a numărului de încălcări, acestea rămân totuși multe – în jur de 30 mii în primele șase luni ale anului, dintre care circa 100 de accidente de muncă (peste 65 la sută din accidente se produc din vina angajatorilor). Majoritatea încălcărilor vizează refuzul de a elibera carnet de muncă în cazul rezilierii contractului de muncă; restanțe la plata salariilor; neplata salariilor în cuantumul stabilit de legislație; utilizarea forței de muncă „la negru”; depășirea termenului legal de muncă zilnică ori săptămînală; lipsa contractelor individuale de muncă; încălcări ale normelor de protecție a muncii. Restanțe la plata salariilor sînt admise de aproximativ 690 întreprinderi, dintre care 530 au datorii formate în anul 2005 și pe care angajatorii încearcă să le achite eșalonat.

Guvernul a susținut introducerea unor modificări în legislație conform cărora, **angajații nu vor primi indemnizație pentru prima zi de incapacitate temporară de muncă, în continuare indemnizația urmînd a fi plătită de către angajator, cu începere din a doua pînă în a șaptea zi calendaristică**. Din a opta zi pînă în ultima zi de incapacitate, aceasta va fi achitată din bugetul asigurărilor sociale de stat. Modificarea este motivată de necesitatea sporirii cointeresării angajatorului și a persoanei asigurate în reducerea numărului și duratei absențelor de la locul de muncă pe motiv de boală, reducerea cheltuielilor pentru concediile medicale aflate în creștere (cu 40 la sută). Inițiativa Guvernului a fost apreciată negativ de sindicate și patronate, care, în cadrul ședinței Comisie tripartite, au solicitat retragerea respectivului proiect, pe motiv că aceste propuneri ar constitui încă un impozit pentru agenții economici, suplimentar la impozitul și așa mare de 26% încasat din veniturile achitate angajaților. Reprezentanții sindicatelor consideră că în cazul implementării noilor reglementări, angajatorii vor avea cerințe mai dure față de sănătatea salariaților și nu este exclus că mai mulți angajați cu probleme de sănătate ar putea rămîne fără locuri de muncă. De remarcat faptul că necesitatea perfecționării legislației în domeniul respectiv a fost solicitată de Președintele Republicii Moldova, care a cerut Guvernului măsuri hotărîte în vederea evitării cheltuielilor nejustificate din contul bugetului de stat pentru plata concediilor medicale.

La 2 iunie a intrat în vigoare Legea nr.8-XVI din 9.02.2006 pentru modificarea și completarea Codului muncii. Pe lîngă introducerea unor garanții suplimentare în caz de încetare a contractului de muncă pe motivul schimbării proprietarului unității și a ajutorului material pe care poate să-l acorde angajatorul salariaților, Legea a inclus și dispoziții care permit **încetarea contractului individual de muncă pe motivul pensionării a salariatului pentru limită de vîrstă ori vechime în muncă sau obținere de către acesta a dreptului la pensie pentru limită de vîrstă ori vechime în muncă**. Se prevede că persoanele respective ar putea fi angajate în muncă doar pe durată determinată, pînă la 2 ani, cu posibilități de prelungire. Mai mulți specialiști și experți, inclusiv reprezentanți ai Inspekției Muncii și ai organizațiilor neguvernamentale în domeniul drepturilor omului, apreciază drept neconstituționale modificările respective, o încălcare a drepturilor omului. Aplicarea normelor respective va permite conducătorilor de unități să concedieze „angajații nedoriți” și să prejudicieze dreptul la muncă al persoanelor de vîrstă înaintată. Autorii modificărilor le-au argumentat prin necesitatea creării locurilor de muncă pentru tineri și prin faptul că angajatorii

nu vor concedia pensionari dacă calificarea și capacitatea muncă a acestora vor fi corespunzătoare necesităților.

Asociația micului business (AMB) și Liga farmaciștilor susțin, că din 1 iulie circa 60% din farmaciile din țară ar putea să-și sisteze activitatea, pentru că nu se pot conforma hotărârii de guvern cu privire la implementarea sistemului informațional automatizat "Nomenclatorul de stat al medicamentelor". Decizia respectivă presupune achiziționarea mijloacelor tehnice și a soft-urilor, cheltuielile ajungând la circa 100 mii de lei și mai multe farmacii mici nu le vor putea acoperi în termenul indicat. Această situație **poate afecta o bună parte din cei 16 mii de salariați** ai farmaciilor și depozitelor farmaceutice.

Salariul tarifar al angajaților care dețin prima categorie de calificare și activează în sfera nebugetară va fi majorat cu 150 de lei, ajungând la 700 de lei lunar. Patronii întreprinderilor mici și a unităților agricole unde activează până la 9 muncitori vor fi obligați să majoreze salariile de la 360 până la 550 de lei. Reprezentanții sindicatelor insistă ca salariile angajaților care au prima categorie de calificare, din sfera bugetară și nebugetară, să fie echivalat cu minimul de existență care deja depășește suma de 800 lei. Guvernul consideră însă, că **salariul minim pe țară ar putea fi echivalat cu minimul de existență peste cinci ani, cu condiția că economia va crește anual cu zece la sută**. Pentru a majora salariul minim pe țară la minimul de existență sînt necesari peste 4 miliarde lei. Actualmente 32 la sută din populația țării este remunerată cu un salariul mai mic decât minimul de existență.

Libertatea mass-media și accesul la informație

Reprezentanții Consiliului Europei afirmă că **proiectul Codului Audiovizual a fost evaluat critic de către OSCE și Consiliul Europei**, pe o serie întreagă de aspecte esențiale³. Ei opinează că ar fi fost mai practic dacă inițial s-ar fi luat ca bază un alt proiect sau o serie de proiecte de lege dintre cele prezentate iar din proiectul de Cod al Audiovizualului s-ar fi luat anumite elemente pozitive. Deoarece deputații au procedat invers, pentru a asigura concordanța cu recomandările internaționale, va fi necesară restructurarea radicală a acestui document, ceea ce va complica întregul proces de elaborare și adoptare a noii legi. Printre lacunele proiectului sînt enunțate: lipsa unei concepții de dezvoltare în perspectivă a audiovizualului; tendința excesivă de a controla politic serviciul public de radioteleviziune; sistemul de desemnare a Consiliul Coordonator al Audiovizualului a fost evaluat critic deoarece expune sectorul audiovizual unui risc de control din partea autorităților guvernamentale; proiectul nu prevede existență instituțiilor publice locale a audiovizualului. Autorii proiectului consideră însă că aprecierea dată Codului Audiovizualului de experții internaționali „la modul general, este pozitivă”.

Fracțiunea PCRM din Consiliul municipal Chișinău (CMC) **i-a amenințat pe directorii de la Radio „Antena C” și „Euro TV Chișinău” că va iniția demiterea lor** în cazul în care aceștia vor continua să pună pe post emisiuni „avînd caracter propagandistic și de învinuire a poporului rus și Armatei Sovietice”. Consilierul Nicolae Moțoc acuză că la unele emisiuni au fost invitați istorici care propagau „ideea ocupării țării noastre de către armatele fasciste, cu așa-zisul scop al eliberării și alăturării la România”, precum și învinuiri la adresa poporului rus. Reprezentanții posturilor respective au respins acuzațiile aduse, calificîndu-le drept pretexte pentru a fi supuși presiunilor și „amestec în politica editorială”. În același context, în plenul Parlamentului, un membru al PCRM a făcut apel către forurile naționale și internaționale cu îndemnul de a condamna manifestările propagandistice din unele publicații, care ar prezenta armata română drept eliberatoare.

În cadrul seminarului „Serviciul public de radiodifuziune: a asigura independența politicii editoriale și autonomia instituțională” desfășurat la Chișinău cu sprijinul Consiliului Europei, reprezentanții CE au declarat că **Compania Publică „Teleradio-Moldova” ar trebui să-și**

³ Interviu acordat Agenției BASA-press de către Eugen Cibotaru, reprezentant al Direcției generale Drepturile Omului, Diviziunea Media a Consiliului Europei.

elaboreze mecanisme proprii de autoreglementare și finanțare, să se preocupe serios de ridicarea nivelului profesionist al jurnaliștilor și de calitatea programelor produse. Experții internaționali recomandă **introducerea taxei de abonament pentru instituțiile audiovizuale publice** din Republica Moldova, această măsură constituind o soluție eficientă pentru asigurarea independenței financiare și editoriale. În opinia lor, pentru fiecare familie din Moldova nu ar fi o problemă să achite cîte 2-3 euro pe an, în schimb, instituțiile mass-media respective vor căpăta surse sigure și o independență consolidată. Reprezentanții mass-media locale și municipale susțin ideea, în timp ce conducerea Companiei „Teleradio-Moldova” consideră că în Moldova nu există tradiții în acest sens, iar situația social-economică nu ar permite consumatorilor să achite taxe suplimentare.

Turcia acordă asistență companiei „Teleradio-Găgăuzia” pentru **extinderea și consolidarea capacităților de emisie** a acestora în sudul republicii, în acest scop fiind alocate 350 mii dolari SUA. În același timp, 4 posturi de radio și 3 canale de televiziune își vor extinde aria de acoperire pe teritoriul Republicii Moldova, Consiliul Coordonator al Audiovizualului aprobînd extinderea serviciilor prestate de acestea. În Republica Moldova funcționează 38 de posturi de televiziune prin eter, 151 prin cablu și 9 în sistemul MMDS, 44 de posturi de radio prin eter și 1 prin fir.

Fostul corespondent special al postului național de televiziune Viorica Cucereanu primește timp de un an de zile citații în care este avertizată că va fi **supusă arestului administrativ și îi va fi sechestrată averea**, pentru participarea la o „întrunire neautorizată” în fața Casei Radio în anul 2004. Avocatul ziaristei consideră că acțiunile oficiului de executare sînt ilegale, deoarece termenul prevăzut pentru perceperea amenzii a expirat încă în martie 2005 și potrivit Codului cu privire la contravențiile administrative, hotărîrea judecătorească urma să fie executată în cel mult trei luni de zile. Cazuri similare de sancționare a jurnaliștilor ce au participat la protestele de la Casa Radio au fost sesizate la CEDO, care a acceptat cererile spre examinare.

II. CONFLICTUL TRANSNISTREAN

Vizita președintelui în exercițiu al OSCE în Republica Moldova

Președintele în Exercițiu al OSCE, ministrul belgian de Externe, Karel de Gucht, a declarat în timpul vizitei sale în Republica Moldova, în perioada 31 mai - 1 iunie, că:

- OSCE consideră că este timpul inițierii unor discuții serioase cu privire la transformarea actualei operațiuni de pacificare din Moldova;
- Transformarea actualei operațiuni de pacificare ruso-moldo-transnistreană în una cu mandat și recunoaștere internațională ar consolida securitatea și stabilitatea atît pentru Chișinău, cît și pentru Tiraspol.
- OSCE va insista ca trupele și munițiile ruse să fie evacuate din Republica Moldova și este gata să aloce 10 milioane de euro pentru aceasta. "Suma va fi suficientă pentru încheierea procesului de evacuare timp de 3 luni. Sarcina este absolut realizabilă".

Karel de Gucht a avut o serie de întrevederi cu oficiali moldoveni și cu reprezentanți ai societății civile, iar la 1 iunie s-a deplasat la Tiraspol, unde s-a întrîținut cu liderul regiunii separatiste transnistrene, Igor Smirnov. De Gucht a îndemnat partea transnistreană să adopte o atitudine constructivă și să revină în mod necondiționat la masa tratativelor în format "5+2". În același timp, el a reiterat poziția OSCE cu privire la conflictul transnistrean și care are la baza soluționarea pașnică și respectînd principiul suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Oficialul OSCE s-a arătat mulțumit de activitatea Misiunii UE de Asistență la frontiera moldo-ucraineană și a sprijinit regimul vamal moldo-ucrainean introdus la 3 martie. "Nu este cale de întoarcere la vechiul regim. Nu putem schimba regulile comerțului internațional. Vă chem să negociați condițiile de realizare a activității economice externe de către firmele transnistrene. Îndemn autoritățile moldovene să dea dovadă de flexibilitate în acest sens," a mai declarat De Gucht la Tiraspol, potrivit unui comunicat OSCE.

După întreprinderea cu Karel de Gucht, liderul transnistrean Igor Smirnov a ținut o conferință de presă în care a declarat că Transnistria va reveni la masa negocierilor doar după ce Transnistriei îi vor fi oferite garanții internaționale pentru realizarea activității economice externe în mod independent.

La 2 iunie oficialul OSCE s-a deplasat la Kiev unde a avut o întreprindere cu Președintele Ucrainei, Victor Iușcenko, căruia i-a mulțumit pentru interesul manifestat și rolul jucat de acesta în eforturile de reglementare transnistreană. "Trebuie să continuăm implementarea Planului Iușcenko, adaptându-l la întârzierile și obstacolele care apar pe parcurs, și să ne asigurăm că procesul "5+2" este reluat", a declarat De Gucht la Kiev.

Declarațiile Președintelui în exercițiu al OSCE sînt percepute drept o schimbare de retorică și de discurs a acestui organism european și drept un semn că Occidentul începe să realizeze tot mai mult urgența identificării unei soluții viabile conflictului transnistrean. În același timp, problemele ridicate de De Gucht în timpul vizitei sale nu s-au referit la aspectul cel mai important al procesului de reglementare - problema statutului regiunii transnistrene, iar realizarea practică a propunerii cu privire la transformarea operațiunii de pacificare în una cu mandat internațional va fi o adevărată piatră de încercare pentru o organizație în care toate deciziile se iau prin consens.

UE, Ucraina vor contribui în continuare la reglementarea transnistreană

În cadrul vizitei sale la Bruxelles în perioada 21-22 iunie, Președintele Voronin a avut o întreprindere cu Înalțul Comisar pentru Politica Externă și de Securitate Comună a UE, Javier Solana, în cadrul căreia a fost abordată și problema transnistreană. Javier Solana a reconfirmat determinarea Uniunii Europene de a contribui la identificarea unei soluții politice pentru problema transnistreană. La rîndul său, Vladimir Voronin a mulțumit oficialului european pentru eforturile depuse în organizarea Misiunii UE de asistență la frontiera moldo-ucraineană și s-a arătat mulțumit de rezultatele acesteia.

În aceeași perioadă Boris Tarasiuk, ministrul ucrainean de Externe, a întreprins o vizită la Chișinău, unde a discutat cu oficiali Moldoveni o serie de probleme ce țin de cooperarea bilaterală, inclusiv cooperarea în reglementarea diferendului transnistrean. În cadrul unei conferințe de presă la 26 iunie, Tarasiuk a dat asigurări că poziția Ucrainei vizavi de reglementarea transnistreană, precum și în problema monitorizării frontierei nu se va schimba după formarea noului guvern ucrainean.

Tarasiuk a acuzat Rusia și autoritățile transnistrene de blocarea procesului de negocieri, dar a declarat că Ucraina speră să găsească argumentele necesare pentru a aduce toți participanții înapoi la masa de negocieri poate chiar în iulie sau august curent. Șeful diplomației ucrainene a declarat că Ucraina, la fel ca și OSCE și UE, nu va recunoaște rezultatele acestuia și a exclus proiectarea situației din Muntenegru și eventual Kosovo asupra situației din Transnistria. "În cazul de față nu există nici un temei juridic pentru a pune problema independenței Transnistriei", a spus Tarasiuk.

Adjunctul Secretarului Consiliului de Securitate rus în vizită la Chișinău, iar o delegație guvernamentală rusă - la Tiraspol

La 1 iunie la Chișinău s-a aflat în vizită pentru cîteva ore adjunctul Secretarului Consiliului de Securitate al Federației Ruse, Iuri Zubakov. Potrivit unui comunicat de presă al președinției, Președintele Vladimir Voronin a avut o întreprindere cu Iuri Zubakov, în cadrul căreia cei doi au discutat "perspectivele și mecanismele unor abordări calitativ noi a relațiilor moldo-ruse. O atenție sporită a fost acordată problematicei transnistrene". În acest context merită menționat faptul că 29 mai 2006 ministrul rus de Externe Serghei Lavrov a declarat în ședința Adunării Parlamentare a Consiliului Europei că Rusia și-a îndeplinit angajamentele asumate la Istanbul vizavi de Georgia și Moldova, iar trupele care mai rămîn în aceste regiuni sînt forțe pacificatoare. Conform afirmațiilor lui Lavrov cei extra 500 - 600 de militari care se află în Transnistria sînt acolo pentru a păzi depozitele de muniții ruse care sînt servesc drept garanție Transnistriei că "Moldova nu va înghiți regiunea ca stat unitar". Potrivit unor observatori, vizita

lui Zubakov cu doar câteva ore înainte de sosirea la Chișinău a Președintelui în Exercițiu al OSCE nu a fost o coincidență, scopul acesteia fiind tatonarea terenului cu privire la poziția conducerii moldovenești în dosarul transnistrean.

În acest context, merita atenție sporită declarațiile făcute de reprezentantul oficial al Ministerului rus de Externe, Mihail Kalmînin, cu privire la conflictul din Osetia de Sud. Într-un comentariu publicat pe pagina de Internet al Ministerului rus de Externe la 1 iunie, Kalmînin a declarat că deși Rusia respectă principiul integrității teritoriale, în cazul Georgiei acest principiu este "mai curînd o situație dezirabilă, decît o realitate de fapt politico-juridică", iar poziția osetinilor de sud se bazează pe un principiu "la fel de larg recunoscut de către comunitatea internațională, cel al dreptului la autodeterminare".

"Senzația diplomatică" din declarațiile lui Kalmînin au fost interpretate drept o recunoaștere deschisă și în mod oficial de către Rusia a dreptului entităților secesioniste din spațiul ex-URSS la autodeterminare. Potrivit publicației ruse "Kommersant", dacă pînă nu demult Rusia prefera să acorde un sprijin tacit regimurilor republicilor nerecunoscute, desprinse de Moldova și Georgia, acum Rusia a trecut în mod oficial de partea acestora. Această schimbare în politica Rusiei a intervenit în urma cererii vestului ca Rusia să-și retragă armatele din Moldova și Georgia, dar și după ce actualele guverne de la Chișinău și Tbilisi au luat adoptat cursul integrării europene.

"Împotriva celor două state au început imediat războaiele comerciale și cele ale gazelor. Pentru a răci elanul vecinilor neascultători, Rusia a hotărît să activeze încă o pîrghie importantă - zonele de conflict," mai opinează publicația rusă.

În perioada 21 - 22 iunie la Tiraspol s-a aflat într-o vizită oficială o delegație interdepartamentală a Federației Ruse, condusă de către adjunctul Președintelui Guvernului rus, Ghenadie Bukarev. În componența delegației au intrat reprezentanți ai Consiliului de Securitate, Ministerului de Externe, Ministerului Dezvoltării Sociale, Fondului de Pensii al Federației Ruse, etc. Vizita a avut drept scop dezvoltarea protocolului comun semnat de liderul separatist Igor Smirnov și primul vice-premier rus Alexandr Jukov la 23 mai la Moscova.

La finele vizitei Directorul Departamentului pentru Ministerul Sănătății și Dezvoltării Sociale al Rusiei, Serghei Donțov, a declarat că subiectul principal discutat în cadrul vizitei a fost cel al asigurării cu pensii și cu alte servicii sociale a cetățenilor ruși care locuiesc în Transnistria. Potrivit lui Donțov, Guvernul rus urmează să adopte în următoarele luni un act normativ care ar reglementa aspectele "organizatorice" ale deciziei Federației Ruse de a acorda asistență locuitorilor transnistreni de cetățenie rusă. Donțov a dat asigurări că pensionarii transnistreni vor începe a primi pensii din partea Federației Ruse pînă la finele anului 2006.

Întrebat despre legitimitatea acestor acțiuni a Federației Ruse în Transnistria, Donțov a făcut trimitere la Hotărîrea Curții Constituționale a Federației Ruse: "Nu contează statutul juridic al unui teritoriu. Constituția Federației Ruse garantează tuturor cetățenilor ruși, oriunde ar locui aceștia, toate formele de asistență socială".

Potrivit datelor recensămîntului populației realizat de autoritățile transnistrene în octombrie 2004 (fără participarea autorităților moldovenești), în regiunea transnistreană în prezent locuiesc circa 56.000 de cetățeni ruși.

Transnistria împreună cu alte regimuri nerecunoscute din fosta URSS creează comunitate "interstatală"

La 14 iunie la Suhumi, "capitala" regiunii secesioniste Abhazia, a avut loc "summit-ul" liderilor republicilor nerecunoscute Abhazia, Osetia de Sud și Transnistria. La finele întîlnirii, liderii secesioniști au semnat o Declarație Comună, prin care au proclamat crearea "Comunității pentru democrație și drepturile popoarelor". Calificată de către observatori drept "anti-GUAM",

comunitatea "nerecunoscuților" nu prevede doar colaborarea politică și economică dintre aceștia, dar și crearea unor forțe de pacificare colective, care vor putea înlocui forțele de pacificare ruse din aceste regiuni.

"Astăzi am arătat încă odată în fața întregii lumi intenția noastră de a edifica state democratice. Faptul că în orice situație trebuie luată în considerație opinia poporului, a fost reiterat în cadrul conferinței de presă de la Sankt Petersburg de către Președintele Rusiei Vladimir Putin. Popoarele noastre au trăit cu Rusia secole la rând și vor fortifica și în continuare relațiile de bună vecinătate cu Rusia", a declarat liderul abhaz, Serghei Bagapș, în cadrul unei conferințe comune ținute după încheierea "summit-ului" de la Suhumi. La întrebarea ziariștilor dacă "nerecunoscuții" intenționează să facă uz încă odată de dreptul la auto-determinare, proclamat de către Președintele Putin în urma întrevederii cu Președintele georgian Mihail Saakașvili, liderii abhaz și osetin au spus că "popoarele" lor deja au ales că vor să fie cu Rusia. Liderul transnistrean Igor Smirnov a confirmat intenția de a organiza, în septembrie 2006, un referendum în cadrul căruia "poporul transnistrean" va fi consultat dacă își vede viitorul cu Republica Moldova sau cu Rusia, precum și vizavi de procesul de negocieri cu Chișinăul.

De remarcat, că "președinții" celor trei regiuni au semnat textul final al Declarației în urma unor consultări îndelungate cu Moscova, a doua zi după întâlnirea Președintelui rus Vladimir Putin cu omologul său georgian, Mihail Saakașvili. Principalul subiect discutat în cadrul întrevederii ruso-georgiene l-au constituit conflictele "înghețate" din Georgia - Abhazia și Osetia de Sud.

Polițiști moldoveni reținuți la Tiraspol

La 14 iunie patru colaboratori ai Comisariatului de Poliție din Bender și un angajat al Ministerului Afacerilor Interne din Moldova au fost reținuți de serviciile de securitate transnistrene, în orașul Tiraspol, fără prezentarea unor motive pentru reținere. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al RM a calificat reținerea polițiștilor moldoveni drept o provocare din partea regimului separatist de la Tiraspol. Cei cinci polițiști moldoveni se aflau în momentul reținerii în regiunea transnistreană în scopuri de serviciu și din motive personale.

Trei din cei cinci polițiști moldoveni au fost eliberați pe 17 iunie fără nici o explicație. Potrivit unor declarații ai ministrului de Interne al RM, Gheorghe Papuc, celor trei li s-au aplicat torturi și le-au fost administrate medicamente psihotrope de către serviciile speciale transnistrene. Ceilalți doi polițiști moldoveni au fost eliberați la 26 iunie. Potrivit unor surse din Ministerului Reintegrării, eliberarea a fost posibilă datorită intervenției Federației Ruse.

După consumarea incidentului, șeful departamentului de securitate de la Tiraspol, Vladimir Antiufeev, a declarat în cadrul unei conferințe de presă că polițiștii moldoveni s-ar fi aflat la Tiraspol pentru a-l răpi pe Ivan Burgudji, pentru a nu-i permite acestuia să candideze în alegerile pentru postul de Bașcan al Găgăuziei programate pentru finele anului 2006. Antiufeev a mai declarat că deși polițiștii moldoveni au fost eliberați, cazul penal împotriva lor va continua și că dacă "intențiile criminale" ale autorităților moldovene pe teritoriu transnistrean vor continua, "noi vom utiliza armele, inclusiv pentru a ucide".

III. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE

Reforma administrativă / Eficiența administrativă

În scopul consolidării capacităților de planificare strategică, analiză, monitorizare și evaluare a politicilor orientate spre realizarea obiectivelor stabilite în diverse strategii și planuri naționale (SCERS, PAUERM, Programul de activitate a Guvernului), întru realizarea Strategiei de reformă a administrației publice centrale, Guvernul a adoptat **Hotărîrea nr.710 din 23.06.2006 cu privire la unitatea de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor din cadrul organelor centrale de specialitate ale administrației publice**. Documentul obligă

cîteva ministere (justiție, agricultură, industrie, transporturi, educație și sănătate) să instituie unități de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor, care vor avea statut de subdiviziune structurală autonomă.

Guvernul a aprobat prin Hotărîrea nr.728 din 27.06.2006 **structura, efectivul-limită și Regulamentul Ministerului Administrației Publice Locale**. Obiectivul de bază al Ministerului este asigurarea realizării prerogativelor constituționale ale Guvernului privind exercitarea conducerii generale a administrației publice locale. În scopul realizării obiectivului specificat, Ministerul va avea următoarele sarcini de bază: - realizarea obiectivelor Programului de activitate a Guvernului și a strategiilor în domeniul administrației publice locale, inclusiv a celor care decurg din angajamentele internaționale ale Republicii Moldova și din Strategia de integrare europeană; - elaborarea de noi politici de dezvoltare a administrației publice locale; elaborarea legislației ce ține de domeniul administrației publice locale; - monitorizarea respectării de către autoritățile administrației publice locale a legislației ce ține de dezvoltarea regională; - conlucrarea cu organizațiile locale și internaționale care promovează principiile autonomiei locale; - întreținerea relațiilor statului cu Consiliul Europei, Congresul Puterilor Locale și Regionale din Europa și Uniunea Europeană în domeniul promovării democrației locale și a principiilor autonomiei locale. Documentul determină și **atribuțiile Ministerului, ale ministrului în parte, reglementează organizarea și funcționarea Ministerului, structura aparatului central și instituțiile teritoriale subordonate (direcțiile de control administrativ).**

Comisia parlamentară specială pentru elaborarea proiectelor de acte legislative privind consolidarea autonomiei locale, **va prezenta Parlamentului un pachet de amendamente la legislația în domeniul administrației publice locale**. Documentele urmează a fi supuse dezbaterilor pînă la finele lunii iulie. Pachetul de documente elaborate include proiectele de legi privind descentralizarea, o redacție nouă a Legii privind administrația publică locală și amendamente la Legea cu privire la finanțele publice locale. Pachetul de amendamente a fost elaborat ca urmare a trei studii efectuate anterior de experții Consiliului Europei și vizează delimitarea competențelor între autoritățile publice centrale și locale, precum și între autoritățile locale de nivelul întâi și doi, consolidarea relațiilor interbugetare și identificarea mecanismului de control al utilizării mijloacelor financiare de către administrația publică locală. Principalele prevederi stipulate în pachetul de acte legislative elaborate de către comisia specială prevăd un mecanism de delimitare a competențelor între Guvernul central și administrația publică locală, stipulează mecanismul de acoperire financiară a competențelor acordate autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și doi, atribuind secretarilor primăriilor și consiliilor raionale statut de funcționari publici⁴, pentru a asigura stabilitatea funcțiilor și continuitatea în structurile locale.

La 21 iunie a fost adoptată Hotărîrea Guvernului Nr.693 cu privire la **activitatea Ministerului Economiei și Comerțului (MEC) în anul 2005 și trimestrul I al anului 2006**. Guvernul constată că MEC a depus eforturi considerabile în domeniile importante ale activității sale, axate pe realizarea prevederilor Programului de activitate a Guvernului pe anii 2005-2009 "Modernizarea țării - bunăstarea poporului", SCERS și PAUERM. În mod special, **sînt remarcate și apreciate pozitiv:** revizuirea cadrului legislativ-normativ favorabil dezvoltării liberei inițiative și diminuării barierelor birocratice (dereglementarea activității de întreprinzător, Legea ghilotinei); elaborarea Strategiei de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2006-2008 și a proiectului de lege privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii; promovarea Legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. La capitolul **domenii cu neajunsuri** sînt enunțate: promovarea insuficientă a exportului producției fabricate în Moldova, ineficiența Organizației de Promovare a Exportului din Moldova; atragerea investițiilor; gestionarea și deetatizarea eficientă a patrimoniului public; dezvoltarea creditării ipotecare; crearea brand-ului țării; situația din comerțul interior și protecția drepturilor consumatorilor; monitorizarea activităților postprivatizare; disciplina executorie etc. În sarcina MEC sînt puse: elaborarea în termen de 2 luni a unui plan de acțiuni

⁴ În prezent, art.43 alin.(3) al Legii privind administrația publică locală deja stabilește că **secretarul consiliului local este funcționar public și cade sub incidența Legii serviciului public**.

pentru anul 2006 și pentru anii 2007-2009 care va contribui și influența crearea, pînă în anul 2009, a 300 mii noi locuri de muncă, precum și asupra majorării salariului mediu lunar pe economie pînă la echivalentul a 300 dolari SUA; efectuarea evaluării obiectelor privatizate, care nu se utilizează și se află în stare degradantă; elaborarea în termen de 2 luni a Concepției de dezvoltare a comerțului interior (pentru 5-7 ani) etc.

Guvernul a adoptat și o Hotărîre (Nr. 697 din 22.06.2006) cu privire la **realizarea Programului național de acțiuni prioritare pentru redresarea situației privind securitatea circulației rutiere** pe termen scurt - anii 2003-2004 și pe termen lung - pînă în anul 2008. Se constată că în pofida măsurilor întreprinse în vederea realizării Programului nominalizat, în anul 2006, comparative cu primele 4 luni ale anului 2005, **s-a constatat o creștere a numărului accidentelor de circulație** cu 3,1%, al persoanelor decedate - cu 3,3%, iar al celor traumatizate - cu 12,1%. Guvernul a pus în sarcina Ministerului Afacerilor Externe: să creeze condițiile necesare pentru executarea prevederilor Memorandumului de înțelegere încheiat cu Academia Internațională de Siguranță Rutieră și să stabilească relații de parteneriat cu Organizația Europeană a Polițiilor Rutiere (TISPOL), întru determinarea căilor și mijloacelor pentru implementarea tehnicilor de supraveghere a traficului rutier și de perfecționare a efectivului poliției rutiere; testarea unui sistem integrat de supraveghere a circulației rutiere în municipiul Chișinău. Ministerul Dezvoltării Informaționale, în termen de 3 luni, trebuie să prezinte Guvernului proiectul de modificare și completare a Regulamentului privind modul de pregătire și calificare a conducătorilor auto, pentru ajustarea acestui proces la normele europene în domeniu etc.

La ședința Consiliului municipal din 29 iunie a fost aprobată **o nouă organigramă a aparatului Primăriei municipiului Chișinău**. La propunerea primarului general interimar, în cadrul aparatului Primăriei au fost create Direcția autorizare și disciplină în construcții, Direcția evidență contabilă și analiză, Direcția relații publice și Direcția petiții, corespondență și audiență. A mai fost aprobată și crearea Direcției social-umanitare și relații interetnice, a Direcției asistență juridică, Direcției relații externe, cooperare regională și integrare europeană, Direcției administrație publică locală, Direcției administrativă, precum și înființarea Direcției tehnologii și sisteme informaționale. În subordinea primarului general se vor afla și Serviciul resurse umane, Secția control și Serviciul municipal de arhivă Chișinău. Organigramele direcțiilor și serviciilor propriu-zise urmează a fi examinate suplimentar.

La 12 iunie este emisă Hotărîrea Guvernului nr.651 **cu privire la modalitatea de transmitere a atribuțiilor de privatizare a fondului de locuințe**. Conform acesteia, întru realizarea prevederilor Legii privatizării fondului de locuințe, modificată recent de Parlament, se stabilește că Agenția Privatizare pe lîngă Ministerul Economiei și Comerțului va transmite consiliilor municipale Chișinău și Bălți: baza de date privind privatizarea fondului de locuințe, pe purtător electronic; documentele recepționate de la cetățeni și neexaminat de către Comisia republicană de privatizare a fondului de locuințe; documentele depuse de cetățeni pe baza cărora au fost deja adoptate hotărîri, dar nu au fost eliberate contractele de vânzare-cumpărare, primire-predare a locuințelor în proprietate privată. Materialele privind privatizarea fondului de locuințe de la Agenția Privatizare pe lîngă Ministerul Economiei și Comerțului urmează a fi preluate la arhivele municipale. Pe viitor, consiliile municipale și raionale vor elibera contractele de vânzare-cumpărare, primire-predare a locuințelor în proprietate privată, inclusiv cele perfectate pe baza hotărîrilor comisiilor de privatizare a fondului de locuințe adoptate anterior. Urmează a fi elaborată și o bază electronică unică de date privind privatizarea fondului de locuințe. **Procesele respective nu au fost pregătite esențial și acest lucru a blocat practic de cîteva luni examinarea și eliberarea actelor referitoare la privatizarea spațiului locativ în mun.Chișinău**, autoritățile locale fiind în proces de creare a condițiilor tehnice, normative și administrative necesare pentru executarea noilor reglementări.

Întru executarea Planului de implementare a Strategiei de reformă a administrației publice centrale în Republica Moldova, Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.722 din 26.06.2006 **privind unele acțiuni de reorganizare a Serviciului Pază de Stat al Ministerului Afacerilor Interne**. Documentul prevede reducerea efectivului atestat al Serviciului Pază de Stat al MAI

(în anul 2006 – cu 400 unități, iar în anul 2007 – cu 300 unități). La începutul anului 2008 Serviciul Pază de Stat al MAI se va reorganiza în întreprindere de stat.

Pe parcursul lunii iunie, **Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova a organizat cursuri de instruire** pentru șefii serviciilor resurse umane din autoritățile administrative centrale ale UTA Găgăuzia și pentru primarii localităților din UTA Găgăuzia, alte localități cu populație alolingvă, pentru promovarea politicilor naționale, strategiilor și programelor actuale de importanță majoră și a exercitării eficiente a obligațiilor funcționale. De asemenea, Academia a organizat cursuri de instruire pentru contabilii-șefi ai direcțiilor generale finanțe ale consiliilor raionale și municipale, în scopul actualizării abilităților de evidență contabilă și dezvoltării capacităților funcționarilor publici, aprofundării cunoștințelor despre implementarea Programelor și strategiilor naționale (SCERS, PAUERM, „Satul Moldovenesc”, Strategia reformei administrației publice centrale etc.).

În perioada 8-9 iunie, în cadrul Institutului Muncii s-a desfășurat **întrunirea experților în coordonarea administrativă a armonizării cadrului juridic**. Printre subiectele întrunirii organizate de Institutul de Politici Europene (Berlin, Germania) și Institutul de Politici Publice (Moldova) s-au numărat: experiențe în mecanismul curent de coordonare intra/interministerială în procesul de armonizare a legislației naționale la cea comunitară; introducerea în procedurile curente de coordonare a experienței străine în armonizarea legislației la acquis-ul comunitar etc. Experții străini au recomandat preluarea experienței creării unui Centru de coordonare în cadrul Ministerului de Justiție, deoarece pregătirea de aderare tine în mare parte de sfera juridică, precum și a unui centru de alertă în monitorizarea aplicării legilor, care ar semnaliza dacă anumite ministere sau instituții publice rămân în urmă la aplicarea legilor.

La 15 iunie Parlamentul a adoptat Legea pentru completarea unor acte legislative, care stabilește **efectuarea expertizei de corespundere cu legislația comunitară** a tuturor proiectelor de acte legislative și normative, înainte de prezentarea acestora spre adoptare. Legea nu determină însă mecanismul concret de efectuare a expertizei și nu dispune alocarea mijloacelor financiare necesare în acest scop, motive pentru care la aplicarea ei ar putea fi constatate mai multe deficiențe.

La 8 iunie Parlamentul a adoptat definitiv Legea nr.151-XVI **privind abolirea regimului de vize pentru cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, Statelor Unite ale Americii, Canadei, Confederației Elvețiene și Japoniei**. Regimul de vize este abolit cu începere de la 1 ianuarie 2007.

Conform unor totaluri preliminare a le implementării Programului Național "SALT", la finele lunii iunie **rețeaua de legătură prin fibre optice a fost construită în toate localitățile din Republica Moldova, astfel că fiecare instituție de învățământ preuniversitar este dotată cu cel puțin un computer**, majoritatea fiind conectate și la rețeaua Internet. În scopul instruirii cadrelor didactice în domeniul informaticii sînt organizate cursuri specializate, conform unui plan-grafic. Cea de a doua etapă a Programului presupune continuarea acțiunilor de dotare a instituțiilor de învățământ preuniversitar cu tehnică de calcul, implementarea în domeniul educațional a sistemelor informaționale specializate și a programelor de computer educaționale. În acest scop, Centrul Tehnologic de Informații și Comunicare urmează să asigure instituțiile de învățământ cu soft-urile necesare și să gestioneze rețeaua informațională în educație etc. În scopul testării programului informațional "SALT", conform planului, în 8 școli din țară va fi lansat un proiect pilot, care va permite eliminarea eventualelor dificultăți în funcționarea sistemului dat. Guvernul insistă asupra funcționării sistemului informațional complex cu începere de la 1 septembrie 2006 și asupra elaborării modalităților de finanțare a instituțiilor de învățământ preuniversitar în utilizarea eficientă a resurselor oferite de programul "SALT".

Guvernul a aprobat un proiect de lege **privind susținerea tinerilor specialiști cu studii medicale**. Conform documentului, se propune ca absolvenții studiilor postuniversitare și medii medicale și farmaceutice, angajați conform repartizării Ministerului Sănătății și Protecției

Sociale în localitățile rurale vor beneficia în primii trei ani de activitate de anumite facilități: o indemnizație unică în mărime de 30 mii lei pentru medici și 24 mii lei pentru personalul medical mediu (în tranșe de 7,5 mii și 6 mii după expirarea primei luni după angajare și, ulterior, la finele fiecărui an de activitate); locuință gratuită, acordată de autoritățile publice locale pe perioada activității în localitatea respectivă (compensarea cheltuielilor pentru închirierea locuinței); compensare lunară a costului a 30 KW de energie electrică și anuală a unui metru cub de lemne și a unei tone de cărbuni. De notat că anterior s-a decis acordarea aceluiași facilități pentru tinerii profesori, însă, pînă în prezent, nu au fost făcute totalurile experimentului respectiv și unele medii de informare au comunicat că efectul facilităților respective nu este cel scontat de autorități.

Locuitorii municipiilor Chișinău și Bălți și ai raionului Anenii Noi vor putea obține acte de identitate din Sistemul național de pașapoarte **în baza unei proceduri simplificate de perfectare a documentelor**. Potrivit proiectului implementat de Ministerul Dezvoltării Informaționale, solicitanții se pot adresa pentru a schimba actele de identitate prezentînd doar buletinul de identitate și livretul militar, fără alte acte de stare civilă, cu condiția că în statutul și datele persoanele ale solicitantului nu au parvenit schimbări. Solicitantul va confirma în scris, prin asumarea responsabilității proprii, că nu și-a schimbat datele personale. Procedura menționată se va aplica în cazurile în care a expirat termenul de valabilitate a buletinului de identitate - la atingerea vîrstei 25 și 45 de ani, atunci cînd cetățeanul primește cel de-al doilea pașaport, precum și în cazul pierderii sau deteriorării actelor de identitate. De asemenea, vor beneficia de procedura simplificată, în cazul schimbării pașaportului, și cetățenii Republicii Moldova cu domiciliu permanent în străinătate. Pe viitor, se preconizează extinderea procedurii simplificate în toate secțiile de evidență și documentare a populației. Guvernul a adoptat și o Hotărîre **privind emiterea formularelor unice de certificate pentru înregistrarea actelor de stare civilă**, astfel că Ministerul Dezvoltării Informaționale va elabora și implementa un sistem unic de înregistrare a certificatelor de naștere, de căsătorie, de stabilire a paternității, de modificare a numelui de familie sau numelui, de divorț, a actului de deces și de înfiere. Certificatele eliberate anterior vor continua să fie valabile.

Conform datelor Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, după un an de la introducerea noilor timbre de acciz (din 1 aprilie 2005), **nu a fost înregistrat nici un caz de falsificare a acestuia**. Accizele de tip nou sînt parte componentă a programului informațional, care permite de a monitoriza întregul segment de activitate a contribuabililor în momentul calculării și achitării sumelor corespunzătoare. Sistemul de administrare a acestui impozit, elaborat în comun cu Ministerul Dezvoltării Informaționale, permite de a identifica orice timbru de acciz, de a stabili cînd și cui i-a fost eliberată, dacă este sau nu falsificat.

Politicizarea administrației publice

Ex-viceprimarul municipiului Chișinău Mihai Furtună **a fost restabilit în funcție prin decizie de judecată**. Instanța a apreciat că consiliul municipal Chișinău a încălcat legea cînd a adoptat decizie de demitere din funcție a lui Furtună și a dispus achitarea salariului pentru lipsa forțată de lucru a acestuia. Revenirea în funcție a viceprimarului a fost contestată de fracțiunea PCRM în consiliu, care anterior inițiasse demiterea sa. Consilierii comuniști și-au exprimat dezacordul cu hotărîrea instanței judecătorești și au invocat faptul că funcția de viceprimar este ocupată de o altă persoană, reprezentant al PCRM. Consiliul local este nevoit să aloce peste 20 de mii de lei pentru achitarea salariului lui Furtună și să concedieze din funcție un viceprimar din cei anterior numiți. La finele lunii iunie **viceprimarul Fiodor Negru a fost nevoit să demisioneze**, fără a explica public motivele Consilierii municipale din fracțiunile de opoziție comentează însă această decizie prin faptul că Negru nu corespundea respectivei funcții, a comis o serie de abuzuri în exercitarea funcției, determinînd utilizarea mijloacelor publice contrar destinației inițiale a acestor.

Conform afirmațiilor unor consilieri municipali, **Curtea de Apel s-ar fi pronunțat pentru suspendarea activității Consiliului municipal Chișinău încă în luna februarie curent**, însă, pînă la moment această decizie nu a fost nici aplicată, nici atacată. Instanța a adoptat hotărîrea la cererea Oficiului Teritorial Chișinău al Aparatului Guvernului, care a argumentat

prin faptul că CMC a aprobat, în mod deliberat, decizii repetate în aceeași materie, anulate ulterior de instanțele de judecată pentru că erau ilegale. Informații la tema respectivă au fost prezentate în cadrul ședinței Consiliului municipal de către consilierul Oleg Cernei. Consilierul AMN a cerut reprezentantului oficiului teritorial al Aparatului Guvernului să explice de ce nu a înaintat Parlamentului, așa cum prevede legislația în vigoare, actele necesare privind dizolvarea Consiliului, ultimul refuzînd să răspundă pe motiv că este subordonat și responsabil doar în fața Guvernului. În opinia lui Oleg Cernei, există riscul real ca decizia Curții de Apel să fie pusă pe rol în orice moment, situația fiind pătrată în mod deliberat, „cu scopul de a transforma CMC în ostaticul anumitor conjuncturi și interese politice”. La una din ședințele Consiliului municipal 14 consilieri s-au pronunțat în susținerea ideii dizolvării Consiliului pe motiv că acesta ar adopta decizii ilegale, însă propunerea înaintată nu a întrunit numărul necesar de voturi.

În cadrul vizitei efectuate în raionul Călărași, Președintele Republicii a solicitat stoparea lucrărilor de reconstrucție a instituției medico-sanitare din orașul Călărași, pe motiv că acestea nu sînt durabile și nu sînt asigurate prin resurse adecvate. Ulterior, șeful statutului a convocat o ședință la tema **realizării proiectelor de reutilare a spitalelor** în centrele raionale Glodeni, Călărași și Ceadr-Lunga, în cadrul căreia s-a declarat nesatisfăcut de rezultatul implementării proiectelor-pilot respective. Vladimir Voronin a anunțat că mecanismului stabilit la momentul demarării proiectelor-pilot presupunea reparația capitală, conform celor mai înalte cerințe și standarde moderne în domeniu, suportul fiind asigurat de autoritățile raionale, iar executivul central urma să contribuie cu mijloace financiare pentru dotarea cu utilaj și echipament. La stadiul actual al implementării proiectelor s-a constatat însă, că, din insuficiență de mijloace financiare, reparațiile efectuate de autoritățile raionale nu corespund criteriilor stabilite, nu sînt executate temeinic și calitativ. În scopul redresării situației create, s-a solicitat elaborarea unui set nou de propuneri în acest sens și revizuirea mecanismului existent de co-participare și de co-finanțare de către organele publice raionale și autoritățile centrale a proiectelor-pilot. Efectuînd o vizită de lucru în raionul Leova, Președintele țării s-a arătat îngrijorat de situația existentă, exprimîndu-și **insatisfacția în legătură cu lipsa de eficiență în activitatea autorităților raionale și locale**. Conform șefului statului, această unitate teritorial-administrativă nu poate fi considerată viabilă în condițiile în care 65 la sută din acumulările în bugetul raionului le constituie transferurile de la bugetul de stat. În opinia lui Vladimir Voronin, conducerea raionului nu depune eforturi pentru a redresa starea de lucruri, rămînînd în așteptarea unor intervenții sau ajutoare din partea autorităților centrale. Președintele Republicii a sugerat că surse impunătoare de venit în bugetul raionului le-ar putea asigura businessul mic și mijlociu, industria prelucrătoare, viticultura, creșterea culturilor agricole tehnice cu rentabilitate sporită, reanimarea ramurii zootehnice, evidențiind în context exemplul pozitiv al fermei de porcine din satul Vozniseni, instituită în baza unui fost complex de creștere a vitelor.

Guvernul a adoptat Hotărîrea Nr. 629 din 2 iunie 2006 **cu privire la alocarea mijloacelor financiare**, prin care a dispus Ministerului Finanțelor să aloce „din contul veniturilor încasate suplimentar la bugetul de stat în anul 2006, autorităților administrației publice locale 100 milioane de lei pentru reparația drumurilor locale și străzilor”. Sumele urmează a fi incluse ulterior în buget, la rectificarea acestuia. Practic, prin decizia dată Guvernul a hotărît repartizarea banilor publici fără a avea aprobarea Parlamentului, aprobare cerută pentru distribuții financiare de asemenea mărime. Din suma stabilită, 70 milioane de lei sînt alocate Primăriei municipiului Chișinău pentru reparația a 6 străzi centrale, conform promisiunilor și indicațiilor date anterior de Președintele Republicii, care a declarat că va susține autoritățile municipale dar cere ca lucrările să fie efectuate în timp util și calitativ.

Stabilitatea politicii de guvernare

Comisia națională pentru integrare europeană a examinat **modul de implementare a Planului de Acțiuni UE-RM**. Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a prezentat raportul la temă, în cuprinsul căruia a indicat asupra necesității respectării termenelor de elaborare și prezentare a documentelor prevăzute de Plan și a sugerat ministerelor implicate să caute metode efective de realizare a lui, să nu aștepte indicații de la instituția

coordonatoare - ministerul de externe. În calitate de priorități ale implementării Planului de Acțiuni au rămas: reforma în domeniul justiției; reforma regulatorie; reformele în energetică. O atenție deosebită urmează a fi acordată instruirii în domeniul integrării europene, elaborării unei strategii de informare a societății despre procesul integrării europene. În opinia viceprim-ministrului, la elaborarea rapoartelor de îndeplinire a Planului de Acțiuni urmează a se ține cont de aprecierile coraportorilor din partea societății civile, în timpul apropiat urmînd a fi elaborat un mecanism de colaborare între autoritățile publice și societatea civilă.

În primul semestru al anului la bugetul de stat au fost acumulate venituri de bază cu un total de peste 4 miliarde de lei (circa 235 mln euro), ceea ce constituie **cu 17,5 la sută mai mult comparativ cu perioada ianuarie-iunie 2005**. Pe parcursul lunilor ianuarie-mai de la donatorii externi au fost atrase granturi în valoare de 104,1 mln lei.

Blocarea exportului de vinuri și de producție agroalimentară în Federația **Rusă nu a permis Moldovei să realizeze creșterea economică scontată de 6,5%**. În primul semestru al anului volumul fabricării vinurilor în Moldova s-a redus cu 40 la sută. Se atestă și o reducere a volumului producției industriale, întreprinderile industriale din Republica Moldova producînd cu 11 la sută mai puțin, decît în anul precedent. În perioada ianuarie-mai s-a atestat și reducerea cu aproximativ 18 la sută a transportului de mărfuri, iar transportul de călători a crescut.

Executivul a aprobat **prioritățile în politica fiscală pentru anul 2007** și a înaintat Parlamentului propunerile corespunzătoare de modificare a legislației. Se intenționează majorarea scutirilor fiscale anuale personale a persoanelor fizice (de la 4500 lei la 5400 lei; iar pentru persoanele întreținute - de la 840 lei la 14440 lei). Reducerea impozitului pe venit va fi nesemnificativă: de la 8% la 7% și de la 13% la 12%. **Cota maximă a impozitului pe venit este menținută în același quantum major de 20%** (pentru venitul luna mai mare de 1750 lei). Se mai propune scutirea de impozitul pe venit a agenților economici care plasează bani în băncile comerciale pe o perioadă mai mare de trei ani sau procură hîrtii de valoare emise pe termen de peste trei ani, a persoanelor juridice care efectuează investiții capitale.

Guvernul a elaborat **proiectul Cadrului de cheltuieli pe termen mediu (2007-2009)**. Conform ministerului de finanțe, este preconizată creșterea veniturilor fiscale cu 14-19 la sută anual, astfel ca în 2009 bugetul să fie de peste 1,5 mai mare decît cel din anul 2005. La categoria cheltuieli se evidențiază resursele ce urmează a fi alocate pentru implementarea Legii privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar, cheltuielile majorate pentru sfera științei și inovării. Conform documentului respectiv, în scopul indexării depunerilor bănești ale populației la Banca de Economii se preconizează a fi alocate suplimentar 20 de mln de lei în anul 2007 și cîte 10 mln de lei în următorii doi ani. În anul 2007 se planifică majorarea cu peste 52 milioane de lei a fondului pentru susținerea înființării plantațiilor viticole.

Paul Bermingham, director de țară al Băncii Mondiale pentru Moldova, Ucraina și Belarus a declarat, în cadrul ședinței comune a BM și Guvernului Republicii Moldova că Banca Mondială **își va spori în următorii ani asistența acordată țării noastre**, datorită rezultatelor bune înregistrate de Republica Moldova, în comparație cu alte țări. Oficialul BM a infirmat posibilitatea producerii unui default și a specificat că pe parcursul ultimilor șase ani evoluția economică în Republica Moldova a înregistrat o creștere de circa 40 la sută din PIB, gestionarea macroeconomică a fost bună și s-a obținut un progres în reducerea datoriei externe. Reprezentanții Băncii au atenționat însă că în pofida succeselor înregistrate, investițiile în țară rămîn la cote relativ joase, importurile cresc mai repede decît exporturile, iar diversificarea comerțului a fost lentă. Deși nivelul sărăciei a scăzut, tendințele recente sugerează că **procesul de reducere a sărăciei a încetinit, în special, în zonele rurale**.

În opinia unor experți ai Băncii Mondiale, **Guvernul ar trebuie să renunțe** la practica de rambursare a unei cote de motorină la prelucrarea terenurilor agricole și să înceteze finanțarea sectorului de producere a tutunului și a sfecei de zahăr. În opinia lui William Sutton, expert din cadrul Oficiului Băncii Mondiale la Chișinău, statul ar trebui să investească prioritar în dezvoltarea sectorului pomilegumicol.

Fondatorii Universității de Studii Umanistice din Moldova au informat că la 27 iunie, sediul universității de pe str. Grenoble, 147, **a fost asediat de polițiști cu scop de evacuare forțată a proprietarilor sediului**, care sînt fondatori ai USUM. Polițiștii au sosit pe teritoriul Universității împreună cu o comisie de recepționare-predare a clădirii, formată prin ordinul directorului Agenției Privatizare pe lîngă Ministerul Economiei și Comerțului. Potrivit rectorului instituției, în anul 1996 fondatorii Universității au procurat de la stat, la licitație, blocul cu 2 etaje de pe str. Grenobl, aflat în stare avariata, la un preț esențial pe acele timpuri (circa 300 mii de dolari SUA) deși prețul de bilanț al blocului constituia doar 180 de mii lei. Fondatorii au cheltuit încă 2 milioane de lei pentru reparații, procurarea mobilierului special al unui bloc de studii. Însă în 1997, statul, în persoana Procurorului General, a cerut în instanță anularea contractului de vânzare-procurare a edificiului și Curtea Supremă de Justiție a declarat nul contractul, cerînd retrocedarea clădirii Departamentului Privatizării, cu restituirea banilor fondatorilor USUM. Avocatul USUM afirmă că deoarece decizia nu a fost executată în decurs de un an, conform legislației părțile rămîn în calitatea inițială. Cu toate acestea, Agenția de Privatizare insistă asupra evacuării forțate a USUM, implicînd poliția, deși statul nu propune universității un preț real al clădirii, ci doar suma achitată în anul 1996. Fondatorii consideră abuzive acțiunile autorităților și își rezervă dreptul să sesizeze Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, reclamînd violarea dreptului la proprietate.

Probitatea și transparența guvernării / Combaterea corupției

La 30 iunie 2006 a fost publicată Hotărîrea Guvernului nr.668 din 19.06.2006 **privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet**. Documentul are drept scop sporirea nivelului de transparență a activității autorităților publice și a accesului la informația oficială prin intermediul publicării pe paginile oficiale în rețeaua Internet a datelor privind activitatea Guvernului, ministerelor, altor autorități administrative centrale și autorităților administrației publice locale. Este aprobat Regulamentul cu privire la modul de publicare a informației pe paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet și stabilește crearea paginilor oficiale pe etape: ministerele și alte autorități administrative centrale - pînă la 1 august 2006; UTA Găgăuzia, consiliile raionale și primăriile municipiilor - pînă la 1 ianuarie 2007. Ministerul Dezvoltării Informaționale, în comun cu Serviciul de Informații și Securitate, în termen de o lună, va elabora și va aproba Cerințele-standard față de paginile oficiale ale autorităților administrației în rețeaua Internet, iar Ministerul Finanțelor, în termen de o lună, trebuie să identifice mijloacele financiare necesare pentru menținerea anuală a paginii oficiale a Guvernului și a paginilor oficiale ale ministerelor și altor autorități administrative centrale în rețeaua Internet. Autoritățile administrației publice locale vor prevedea anual în bugetele locale mijloace financiare pentru realizarea prevederilor respectivei hotărîri.

Pe web-site-ul Ministerului Justiției **au fost publicate pentru dezbateri publice proiecte de legi privind transparența decizională**. Documentele propun stabilirea principiilor și modalităților de asigurare a transparenței în procesul decizional din cadrul autorităților publice centrale și locale, reglementarea raporturilor acestora cu cetățenii și organizațiile legal constituite, în vederea participării în procesul decizional. Mecanismul propus presupune cîteva etape consecutive: anunțarea publicului despre inițiativa de elaborare a deciziei (prin diverse mijloace inclusiv amplasare pe pagina web și afișare la sediul autorității publice); punerea la dispoziție a proiectului de decizie; examinarea recomandărilor, dezbateri publică a proiectelor de decizii și a recomandărilor asupra acestora. Pînă la mijlocul lunii iulie proiectul respectiv de lege trebuie să fie definitivat și prezentat spre aprobare în cadrul Guvernului.

În premieră, Raportul anual despre activitatea Băncii Naționale a Moldovei **a fost dat publicității** pe web-site-ul instituției financiare centrale a statului – www.bnm.md.

În cadrul întrevederii membrilor Alianței Anticorupție cu Primul-ministru **a fost analizat stadiul cooperării în procesul de asigurare a transparenței și colaborării cu societatea civilă în procesul de combatere a corupției**. S-a remarcat participarea membrilor Alianței la expertizarea unor proiecte de acte legislative în domeniu și la elaborarea Programului Preliminar de Țară din cadrul proiectului Fondului American „Provocările Mileniului”. Primul-

ministru a fost atenționat asupra unor aspecte negative, vizînd realizarea cu întîrziere a unor obiective incluse în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției. Șeful executivului a declarat despre disponibilitatea creării unui fond guvernamental destinat realizării unor inițiative anticorupție, conform unui mecanism transparent și eficient și a declarat că de la 1 august toate proiectele de lege, înaintate spre examinare Guvernului vor conține obligatoriu avizul privind expertiza anticorupție⁵.

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în comun cu Procuratura Generală au intentat peste 100 de cauze penale **pentru abuz și depășirea atribuțiilor de serviciu la acordarea gradelor de invaliditate** (peste 600 de persoane ar fi primit grade de invaliditate false). Presa a anunțat că reprezentanții Procuraturii ar fi declarat că acordarea gradelor false de invaliditate a devenit o afacere profitabilă în Republica Moldova, protejată de înalți funcționari de stat, printre care și deputați în Parlament. La interpelările ulterioare ale unor deputați din opoziția parlamentară, Procuratura nu a confirmat afirmațiile respective, evitînd careva dezvăluiri. Președintele Consiliului Republican de Expertizare Medicală a Vitalității a comunicat că în unele consilii medicale raionale a fost constată lipsa a zeci de mii de dosare care ar fi confirmat legalitatea acordării gradelor de invaliditate. În scopul soluționării unor probleme administrative ce generau apariția situațiilor de coruptibilitate, Guvernul a adoptat **o nouă hotărîre cu privire la expertiza medicală a vitalității** (Nr. 688 din 20.06.2006), prin care a aprobat un nou Regulament al Consiliului republican de expertiză medicală a vitalității și o nouă instrucțiune privind modul de stabilire a invalidității. Noua decizie o abrogă pe una similară, adoptată cu mai puțin de doi ani în urmă de același Guvern.

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției au difuzat un comunicat de presă despre pornirea, în comun cu Procuratura Anticorupție, a unei **cauze penale în privința consilierului municipal** Valeriu Klimenko, suspectat în organizarea unei grupări criminale de sustragere a mijloacelor bănești în proporții deosebit de mari din bugetul Primăriei mun. Chișinău. Se afirmă că Klimenko, cunoscînd situația ce privește efectuarea unor reparații la diverse instituții din subordinea Primăriei municipale, a creat o grupare, prin intermediul căreia utilizînd „relațiile și atribuțiilor sale de serviciu”, a favorizat gestionarea banilor publici de către agenți economici aflați sub propriul control. Agentul economic condus de fiica lui Klimenko ar fi cîștigat astfel 6 tendere pentru efectuarea lucrărilor de reparații la diferite obiective, suma totală a 6 contracte de antrepriză depășind 3 milioane de lei. În același timp, Valeriu Klimenko, care este și lider al Mișcării Social-politice "Ravnopravie", respinge acuzațiile care îi sînt aduse de CCCEC și procuratură, declarînd că afirmațiile expuse nu corespund realității, iar dosarul intentat ar reprezenta "o comandă politică a Președintelui țării".

Procuratura Generală a declanșat **urmărirea penală pe faptul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare de către persoane cu funcții de răspundere din cadrul Primăriei mun. Chișinău și SA „Agenția Municipală de Ipotecă din Chișinău” (AMIC)**, a obligațiilor de serviciu, fapte care ar fi prejudiciat bugetul municipal cu aproximativ 2,8 milioane de lei. Se invocă faptul transmiterii în anul 1999 de către Primăria municipiului Chișinău la balanța AMIC, ca cotă - parte în capitalul statutar al Agenției. În baza unui proces verbal aprobat de primarul general al mun. Chișinău, deși costul total al obiectivelor transmise AMIC a fost estimat la circa 4 milioane de lei, cota primăriei constituie doar 1,25 milioane de lei, diferența reprezentînd prejudiciul cauzat bugetului municipal.

Pe parcursul lunii iunie CCCEC, MAI, SIS și organele procuraturii au contribuit **la intentarea a cîtorva dosare penale pe acțiuni de corupție**, în temei împotriva unor angajați din serviciile publice⁶. Astfel, sînt cercetați:

⁵ În același timp, mecanismul propriu-zis de expertizare nu a fost încă elaborat, Parlamentul și Guvernul limitîndu-se la indicarea Ministerului Justiției a necesității efectuării expertizei anticorupție. Anterior, Președintele țării a cerut ca expertiza anticorupție să fie efectuată de o structură specializată a Centrului de Combatere a Crimelor Economice și corupției. Însă, mai mulți experți consideră că efectuarea expertizelor anticorupție exclusiv de către angajații autorităților publice nu va asigura eficiența și probitatea necesară, funcționarii publici fiind sub presiunea mai multor factori obiectivi și subiectivi ce împiedică îndeplinirea calitativă a procesului respectiv.

⁶ Comunicatele de presă ale CCCEC, Procuraturii Generale și MAI (www.cccec.md, www.mai.md, www.procuratura.md), comunicatele agențiilor de presă.

- un medic-șef al Centrului Medicină Preventivă al municipiului Bălți, pentru estorcare și primire de mită;
- un funcționar din cadrul Consiliul raional Edineț, pentru corupere pasivă;
- doi inspectori vamali ai unei secții a Biroului vamal Basarabeasca, pentru estorcare și primire de mită;
- un decan de facultate, un profesor universitar, un director de liceu, o profesoară de colegiu, o arhivară a ASEM, un maestru al școlii de meserii, un șef de serviciu specializat din cadrul Primăriei Chișinău, pentru primirea unor recompense ilicite;
- un șef al Biroului evidența transportului și calificare a conducătorilor auto din raionul Ștefan Vodă, pentru abuz în serviciu; două persoane fizice, pentru trafic de influență; factori de decizie ai Centrului pentru pregătirea cadrelor Armatei Naționale, pentru abuz în serviciu și fals în acte publice; conducerea Combinatului de instruire auto din municipiul Chișinău și ai firmei „Bercut” din capitală;
- un șef-adjunct al Departamentului de evidență a transportului și calificării șoferilor a Întreprinderii de stat „Registru”, pentru depășirea atribuțiilor de serviciu;
- doi angajați ai Agenției Moldovei pentru Trafic Auto Internațional (AMTAI) și un director al unei societăți pe acțiuni, pentru corupere pasivă, etc.

La ședința Colegiului Procuraturii Republicii Moldova din 16 iunie a fost examinată **situația legalității achitărilor plăților vamale la importul mărfurilor** pe teritoriul Republicii Moldova. Informația prezentată denotă că pe parcursul anilor 2005 – 2006 de către organele de drept a fost pornită urmărirea penală în 459 și respectiv în 230 cazuri de contrabandă. Din numărul total de dosare pornite pe infracțiunile de contrabandă, în anul 2005 urmărirea penală a fost finalizată pe 418 cauze penale, din care 241 dosare penale au fost trimise spre examinare instanțelor de judecată. Starea de fapt constatată a determinat Colegiul să aprecieze ca nereale statisticile potrivit cărora valoarea mărfurilor introduse (trecute) prin contrabandă pe parcursul anului 2005 a constituit circa 55,5 mln lei, iar în trimestrul I al anului curent - 10 mln lei, deoarece diversitatea formelor și metodelor de contrabandă depistate în cadrul actualelor controale demonstrează vădit denaturarea datelor introduse la importul mărfurilor în declarațiile vamale. În rezultatul dezbaterilor, au fost stabiliți principalii factori care, în opinia procurorilor, contribuie la săvârșirea încălcărilor de lege, infracțiunilor de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale: cadrul normativ imperfect; deficiențe în procesul aprecierii valorii bunurilor; importul mărfurilor de către agenții economici cu folosirea schemelor frauduloase; activitatea ineficientă a organelor de apărare a normelor de drept în prevenirea și combaterea acestui gen de infracțiuni. S-a decis și examinarea suplimentară a chestiunii legalității exportului mărfurilor de pe teritoriul Republicii Moldova.

Persoanele care au avut de suferit de pe urma unor fapte de corupție și nu doresc să apeleze la organele statului **pot beneficia de ajutorul gratuit al unui Centru de Asistență Juridică Anticorupție** deschis la Chișinău grație inițiativei Organizației Transparency International-Moldova, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Germaniei. De asistență din partea Centrului pot beneficia oameni de afaceri, funcționari publici, reprezentanți ai societății civile și mass-media care s-au confruntat sau se confruntă cu anumite cazuri de corupție dar din anumite considerente ezită să se adreseze organelor publice. Avocații Centrului vor oferi, în mod confidențial, consultații și informații necesare „pentru a-i educa pe cei care vor apela la serviciile lor a spiritului netolerării cazurilor de corupție”, solicitanții fiind informați despre pedepsele și consecințele participării la un act de corupție. Concomitent cu lansarea activității centrului, Transparency International - Moldova, în colaborare cu Procuratura Generala, a lansat doua ghiduri anticorupție.

În cadrul ședinței Grupului de monitorizare pentru combaterea corupției a fost audiat **raportul despre combaterea încasării de mită în instituțiile de învățământ**. Potrivit responsabililor din cadrul Ministerului educației, Tineretului și Sportului, în mai-iunie a fost desfășurată o amplă campanie informațională în rândurile elevilor și ale părinților lor, a funcționat telefonul de încredere, materialele de ordin anticorupțional erau publicate sistematic pe site-ul ministerului, subiectul a fost dezbătut sistematic în cadrul conferințelor studentești. Cu toate acestea, din totalul celor 50 mii de angajați în instituțiile respective, **în lunile mai-iunie 2006 unor**

pedagogi de la diverse instituții de învățământ le-au fost intentate 10 dosare penale pentru încasare de mită.

Participînd la ședința comună a colegiilor Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și Centrului de Combatere a Crimelor Economice și Corupției (CCCEC), Președintele Republicii Moldova **și-a exprimat profunda îngrijorare vizavi de nivelul de coordonare a activității SIS și CCCEC în combaterea corupției, și față de realizările obținute în combaterea acestui flagel.** Șeful statului a cerut realizarea unui set de propuneri menite să asigure o conlucrare strînsă și eficientă între CCCEC și SIS în activitățile de prevenire, descoperire și contracarare a corupției. În special, Președintele țării a accentuat necesitatea concentrării și a coordonării eforturilor SIS și CCCEC în contracararea așa-numitei corupții mari: printre înalții demnitari de stat, în organele de drept și de control, în instituțiile judecătorești (nu se precizează însă dacă sînt avute în vedere și organele de drept, poliția, însăși serviciile de securitate și combatere a corupției). CCCEC și SIS trebuie să-și conjuge eforturile pînă la etapa finalizării legitime a cazurilor de corupție descoperite, adică pînă la adoptarea și executarea sentințelor finale legitime. Conform comunicatului de presă, Vladimir Voronin a declarat că „conducerea supremă a statului nu va tolera corupția, indiferent de funcții și persoane” și a solicitat, în regim de urgență, examinarea oportunității perfecționării cadrului legislativ pentru asigurarea controlului demnitarilor care urmează a fi promovați în funcții (perfecționarea legislației în domeniul serviciului public, obligativitatea declarării veniturilor și cheltuielilor pentru demnitari și membrii familiilor lor, inclusiv în cazul avansărilor în post sau al transferării la alte funcții etc). Pentru a analiza factorii și condițiile care generează corupția, Vladimir Voronin a insistat asupra creării în cadrul CCCEC a unei structuri abilitate cu expertiza anticorupție a proiectelor de lege înaintate în Parlament, cu atragerea specialiștilor din diverse structuri de stat, a experților, reprezentanților societății civile etc. Pentru a spori eficiența măsurilor de combatere a corupției, s-a propus analiza, generalizarea și reglementarea adecvată a practicii punitive, urgentarea modificării Constituției și a cadrului legislativ în vederea aplicării măsurii de confiscare a averii în cazurile de corupție, terorism, spălare de bani etc. În calitate de măsură eficientă a fost indicată renunțarea la practica secretizării abuzive a informațiilor publice.

IV. JUSTIȚIE

Statutul magistraților /Capacitatea de impunere a respectării legii

La finele lunii iunie Parlamentul a adoptat în prima lectură cîteva **proiecte de legi referitoare la sfera justiției și statutul magistraților.** Se propune modificarea mai multor reglementări referitoare la statutul și activitatea sistemului judiciar: - includerea în Colegiul de calificare a judecătorilor a 3 reprezentanți ai societății civile, profesori titulari în domeniul dreptului; - supunerea judecătorilor unei atestări periodice, o dată la 3 ani, cu excepția judecătorului, care deține gradul superior de calificare; - introducerea sancțiunii disciplinare sub forma „atestării înainte de termen” și „retrogradării”; - interzicerea deținerii funcției de Președinte al Consiliului Superior al Magistraturii pentru membrii din oficiu (Procurorul general, Președintele CSJ și Ministrul Justiției); - detalierea și consolidarea principiului distribuirii aleatorii a dosarelor și al continuității; - desfășurarea procedurii judiciare în altă limbă, cu obligativitatea ca cererile și documentele procedurale să fie întocmite numai în limba moldovenească; - înregistrarea ședințelor: video, audio sau prin stenografiere cu transcriere imediată; - dreptul președintelui instanței de a constitui complete specializate pentru judecarea cauzelor privind anumite materii sau categorii de persoane; - asigurarea organizatorică, tehnico-materială și financiară a instanțelor judecătorești, cu aportul specializat al Direcției administrare judecătorească din cadrul aparatului Consiliului Superior al Magistraturii; - punerea la dispoziție a poliției judecătorești de către Ministerul Justiției (și nu MAI cum este în prezent); - obligativitatea absolvirii Institutului Național al Magistraturii pentru persoanele care candidează la funcția de judecător, cu unele derogări; - stabilirea conflictelor de interese pentru candidații la funcția de judecător; - necesitatea acordului Consiliului Superior al Magistraturii pentru tragerea judecătorului al răspundere contravențională, penală sau civilă; - răspunderea patrimonială a statului pentru erorile judiciare și dreptul de regres împotriva judecătorului care, cu rea-credință sau neglijență gravă, a săvîrșit o eroare judiciară cauzatoare de prejudicii; -

extinderea tipurilor de abateri disciplinare; - extinderea atribuțiilor CSM și contestarea hotărârilor acestuia etc.

La 19 iunie Plenul Curții Supreme de Justiție a examinat **informațiile președinților Curților de Apel privind efectuarea justiției în perioada expirată a anului 2006**, prin prisma problemelor și priorităților de perspectivă. În rezultatul audierii informației s-a constatat, în comparație cu perioada anului trecut, o îmbunătățire a activității instituțiilor nominalizate: au fost lichidate unele neajunsuri în activitatea organizatorică a Curților de Apel, precum și în ținerea lucrărilor de secretariat; au fost întreprinse unele măsuri în privința asigurării tehnico-materiale a instituțiilor respective. Sînt constatate și o serie de neajunsuri: tergiversarea redactării în termenul prevăzut de lege a hotărîrilor judecătorești și neînmînarea acestora părților în termenul convenit; întîrzieri de remitere a cauzelor în judecătoria în vederea punerii în executare a hotărîrilor judecătorești. Plenul CSJ a adoptat o hotărîre prin care s-a atenționat despre: - necesitatea urgentării examinării cauzelor penale cu inculpații aflați în stare de arest; - respectarea prevederilor legislației ce ține de perfectarea actelor procesuale și punerea în executare a hotărîrilor judecătorești; - acordarea în mod sistematic a asistenței metodice judecătorilor instanțelor judecătorești din circumscripția respectivă; - asigurarea studierii continue a practicii judecătorești, a legislației referitor la protecția drepturilor omului, aplicarea directă a jurisprudenței CEDO. Concomitent, CSJ a aprobat **Planul de activități al Curții Supreme de Justiție privind prevenirea corupției în sistemul judecătoresc**, care prevede, între altele: studierea mai aprofundată a legislației și actelor internaționale privind combaterea corupției și protecționismului; generalizarea practicii judiciare în domeniu aplicării uniforme și unitare a legislației pe categorii aparte pe dosare cu infracțiuni de corupție examinate în anii 2004-2005 și prima jumătate a anului 2006; adoptarea unei hotărîri explicative a CSJ etc. Plenul CSJ a aprobat și **Regulamentul privind acordarea asistenței practice judecătorilor numiți în funcție pentru prima dată și judecătorilor cu vechime în muncă de pînă la trei ani**, avînd drept scop înființarea unui nou institut de asistență metodică din partea judecătorilor cu o practică bogată de activitate în sistemul judecătoresc privind acordarea suportului necesar de formare profesională.

Deși se atestă o anumită îmbunătățire a situației, în procedura Departamentului de executare din cadrul Ministerului Justiției și a celor 42 oficii teritoriale continuă să se afle permanent ca **neexecutate peste 70 mii de documente executorii** (acte ale instanțelor judecătorești și ale altor organe abilitate), rata procentuală a executării reale constituind circa 40%. Majoritatea documentelor executorii (peste 70 la sută) vizează încasarea în beneficiul statului.

Deputatul Gheorghe Susarenco a adresat o interpelare Procuraturii Generale, solicitînd să prezinte în plenul Parlamentului informații despre **neexecutarea deciziilor judecătorești de către membrii Guvernului și măsurile luate în acest sens** conform prevederilor legislației în domeniu (intentarea dosarelor penale). Conform unor publicații din mass-media, 15 hotărîri definitive ale instanțelor de judecată nu sînt executate timp de un an de zile de către ministrul Educației, Tineretului și Sportului⁷. Executorii judiciari au expediat o plîngere Departamentului Executare al Ministerului Justiției, pe motiv că nu li se permite accesul în incinta ministerului pentru a executa decizia. Directorul Departamentului Executare al Ministerului Justiției confirmă că unii miniștri nu respectă legislația și nu își onorează obligațiile în legătură cu executarea hotărîrilor judiciare. Primul-ministru cunoaște situația creată și a expediat indicații în adresa ministrului Educației, Tineretului și Sportului, avertizîndu-l despre necesitatea respectării legislației, însă indicația nu a fost executată în termenul solicitat. Deși în conformitate cu art.320 Cod penal, procuratura poate intenta dosare penale pentru neexecutarea intenționată a hotărîrilor judecătorești, procurorii evită să examineze cazurile în care sînt implicați funcționari sus-puși, limitînd-se la avertizări și sesizări repetate. În aceste condiții, cetățenii ale cărora drepturi sînt încălcate apelează la CEDO, iar cele mai multe hotărîri de condamnare ale instanței europene vizează anume neexecutarea de către autorități a deciziilor judecătorești.

⁷ Ziarul de Gardă, www.garda.com.md

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, reunit în perioada 6-7 iunie într-o ședință consacrată executării deciziilor CEDO de către statele membre CE a adoptat un document conform căruia **Republica Moldova ar trebui să întreprindă măsuri legislative și reforme în domeniul justiției pentru a preveni neexecutarea deciziilor judiciare**. La acest compartiment Republica Moldova, alături de Rusia și Ucraina, sînt considerate „state relevante” prin numeroasele plîngeri parvenite în adresa CEDO.

Deși instanța de judecată a dispus restabilirea în funcție și achitarea salariului pentru lipsă forțată de la serviciu a viceprimarului mun.Chișinău Mihai Furtună, mai mulți consilieri municipali **se împotrivesc acestei decizii**. Primarul interimar Vasile Ursu a solicitat Consiliului să adopte o decizie în acest sens, iar reprezentanții fracțiunii PCRM în consiliu (care a inițiat în ianuarie demiterea ilegală) a declarat că Consiliul „nu este obligat să se conformeze chiar tuturor deciziilor instanțelor de judecată, deoarece nu considera ilegală decizia de demitere a lui Furtună”. Comuniștii au propus contestarea deciziei judecătorești în alte instanțe, inclusiv europene.

Prin sentința unei judecătorești din mun.Chișinău, o persoană a fost condamnată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 311 alin.(1) Cod Penal – **denunțare calomnioasă** și pe art. 312 alin.(1) Cod Penal – **declarația mincinoasă**. Inculpatul a fost recunoscut vinovat de faptul că deși a fost preîntîmpinat pentru denunțare calomnioasă, a depus o plîngere la poliție precum că ar fi fost jefuită. În cadrul urmăririi penale nu s-a stabilit faptul jafului, dar s-a constatat că reclamantul a depus declarații mincinoase. Cauze penale de acest gen sînt întîlnite rar, dar la momentul depistării sînt sancționate aspru, deoarece atentează la justiție și la principiul respectării plenare a legilor.

În opinia Președintelui Asociației Obștești "Juriștii pentru drepturile omului", **majoritatea instanțelor de judecată din Republica Moldova motivează incorect și incomplet decizia aplicării arestului preventiv**. Solicitat de BASA-press, Vitalie Nagacevschi a declarat că "cel mai frecvent motiv pe care îl invocă instanțele de judecată este că persoana arestată ar putea să se eschiveze de la răspundere sau ar putea să influențeze martorii în desfășurarea anchetei", dar procurorii și instanțele nu aduc argumentele necesare pentru a demonstra aceste supoziții. Aprecierea este susținută și de judecătorești CEDO, care condamnă Republica Moldova pentru aplicarea neadecvată a respectivelor măsuri.

Conform unor publicații, examinarea dosarelor este tărăgănată pentru a evita condamnări la CEDO⁸. Dosarele sînt remise repetat la rejudicare, procedura durează foarte mult, reclamații în vîrstă (represații) nu ajung să obțină cîștig. Se afirmă că autoritățile încearcă să reducă artificial numărul cererilor depuse la CEDO, provocînd tărăgănarea adoptării unor decizii definitive de către Curtea Supremă de Justiție, astfel că instanța europeană nu poate fi sesizată pe motivul că nu au fost epuizate toate căile intern de atac. Reprezentanții CSJ neagă existența vreunui act oficial sau a vreunei indicații scrise în acest sens, dar unii judecătorești afirmă că există asemenea interdicții.

Independența politică / Transparența

Marianne Mikko, șefa delegației UE în Comitetul de cooperare interparlamentară RM-UE a declarat că „10 ani de detenție pentru o persoană, care selecta, cui să-i vîndă avioanele "MiG": - SUA sau Iranului - este prea mult”. În cadrul vizitei parlamentarii europeni au reiterat declarații anterioare, conform cărora vor urmări cu insistență și în continuare mersul dosarului Pasat și speră că Moldova, care aspiră spre UE, să corespundă criteriilor general europene, respectînd separarea ramurilor puterii. La 30 iunie, a doua zi după încheierea vizitei parlamentarelor europeni, **Curtea de Apel a respins toate cerințele avocaților** în dosarul ministrului Apărării, Valeriu Pasat: schimbarea măsurii de reprimare, controlul de către o comisie medicală independentă din Ucraina, eliminarea polițiștilor în cadrul procedurii de efectuare a controlului medical. Curtea de Apel și-a anulat astfel propria decizie din 2 iunie,

⁸ Ziarul de gardă, 22.06.2006

cînd a autorizat controlul medical al lui Valeriu Pasat de către o comisie medicală independentă, în lipsa polițiștilor, hotărîre pe care însă Departamentul Instituțiilor Penitenciare nu a executat-o. În ultima sa ședință, Curtea de Apel a luat act de primirea de către Ministerul Justiției a depozițiilor martorilor din SUA în dosarul de comercializare a avioanelor moldovenești către SUA și a cerut traducerea, pînă la 21 august, a tuturor materialele din limba engleză. Ședința instanței în dosarul respectiv a fost amînată pentru 4 septembrie.

La 13 iunie instanța de judecată a audiat patru martori în dosarul intentat președintelui Consiliului Băncii Comerciale "Victoriabank", Victor Țurcanu. Avocatul acuzatului a comunicat că trei martori dintre cei audiați, angajați ai Băncii "Victoriabank", **au depus mărturii în favoarea acuzatului, cu toate că erau chemați din partea învinuirii** (procuraturii).

Într-o scrisoare semnată de Procurorul General, Baroul avocaților este atenționat că "în ultima perioadă, Procuratura Generală se confruntă cu fenomenul implicării de către unii avocați din Republica Moldova a structurilor internaționale specializate în apărarea drepturilor omului, în procesul examinării de către autoritățile naționale a cazurilor penale concrete, ca o pârghie de influență în soluționarea intereselor personale și eschivarea persoanelor, asupra cărora planează suspiciuni că ar fi comis infracțiuni, de răspundere penală". Procuratura invocă cazul Gurgurov, declanșat de avocatul Ana Ursachi și cazul Colibaba - declanșat de avocatul Roman Zadoinov, ale căror mediatizări pe plan internațional a catalizat acțiuni active din partea reprezentanților organizației „Amnesty International” întru apărarea și restabilirea presupuselor drepturi lezate ale clienților acestora. Conform procuraturii, „în urma examinării sesizărilor avocaților, în care s-au indicat presupusele acțiuni de maltratare, tortură și tratament inuman admise de către reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne în privința cetățenilor Gurgurov și Colibaba, procurorii s-au statuat asupra inadmisibilității admiterii argumentelor invocate, fiind refuzată pornirea urmăririi penale din motivul lipsei elementelor infracțiunii”. Procurorii apreciază că avocații crează *un cadru informațional eronat și utilizează metode neonestе în scopul obținerii unui eventual cîștig de cauză, iar evoluția în dinamică a unei astfel de practici „va impune necesitatea inițierii, în conformitate cu art. 274 Cod de Procedură Penală, a controalelor pentru stabilirea prezenței în acțiunile avocaților a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 335 al. (2) Cod Penal⁹, deoarece răspîndirea pe larg comunității internaționale a unor informații despre presupusele încălcări grave ale drepturilor și libertăților cetățenilor în R. Moldova generează prejudicii grave imaginii țării noastre*. Procuratura a expediat respectiva scrisoare Baroului Avocaților după ce a primit peste o sută de interpelări din diferite țări privind cazul presupusei torturări a clienților celor doi avocați. Baroul avocaților consideră că Procuratura Generală intimidează astfel avocații și îi protejează pe polițiștii care aplică tortura, îi împiedică să-și exercite toate pîrghiile legale pentru apărarea clienților săi. Prin declarația respectivă, avocații au răspuns demersului anterior al procuraturii, care a anunțat că va intenta dosare penale avocaților care-i apără pe persoanele ce susțin că au fost maltratați și torturați de poliție. Reprezentanții Amnesty International Moldova au declarat că deja în mai multe țări se colectează semnături în susținerea avocaților moldoveni.

Modificări legislative și normative relevante

Cea mai importantă și de fapt, unica modificare esențială a cadrului legislativ din sfera justiției o constituie adoptarea de către Parlament a **Legii privind Institutul Național al Justiției**. Documentul a fost adoptat în conformitate cu recomandările instituțiilor internaționale și are menirea de a stabili baza juridică pentru înființarea și începerea activității instituției specializate în pregătirea și creșterea calificării magistraților și a procurorilor. La acest moment, în bugetul de stat nu sînt prevăzute resurse suficiente pentru asigurarea funcționării

⁹ Conform art.335 din Codul penal, folosirea intenționată de către avocat a situației de serviciu, în interes material ori în alte interese personale, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, - se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 800 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

Institutului, autoritățile sperînd la asistență internațională. Conform dispozițiilor incluse în normele tranzitorii, Institutul trebuie să înceapă a funcționa cel tîrziu la 1 septembrie 2007.

Instruirea specialiștilor din sistem / Asigurarea materială

La începutul lunii iunie Agenția "EX LEGE", în colaborare cu Consiliul Superior al Magistraturii a organizat primul seminar zonal de instruire pentru judecătorii de instrucție cu tematica: "Cadrul juridic european și național referitor la locul și rolul instituției judecătorului de instrucție în sistemul judecătoresc". La seminar au participat procurori, ofițeri de urmărire penală și judecători de instrucție din Chișinău, Orhei, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi, Basarabeasca, Hîncești și Ungheni.

La 23 iunie 2006 a avut loc o conferință de presă privind lansarea documentului final al proiectului "Evaluarea Necesităților Sistemului Judecătoresc din Moldova". Au fost prezentate rezultatele investigațiilor desfășurate de 11 grupuri de judecători și procurori, cu asistența Comitetului Helsinki-Moldova. Conform datelor prezentate, salariul unui judecător de la prima instanță ar trebui să constituie la etapa actuală nu mai puțin de 500 Euro, la Curtea de apel – 1000 Euro, iar la Curtea Supremă de Justiție – cel puțin 1500 Euro. Printre problemele evidențiate în rezultatul studiului au fost enunțate: imperfecțiunea legislației, lipsa de informații despre activitatea instanțelor de judecată, dezvoltarea slabă a instanțelor în teritoriu (raioane), lipsa garanțiilor sociale eficiente pentru judecători și alte persoane ce contribuie la înlăptuirea justiției.

Căi alternative de soluționare a litigiilor / Instituțiile penitenciare

Parlamentul a adoptat Legea pentru modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală, bazată pe principiile așa-numitei **justiții restaurative** (restaurare, reparare a prejudiciului și nu pedepsire cu orice preț a minorului). **Legea revizuieste sancțiunile penale aplicabile minorilor**, micșorînd maxima generală a pedepsei închisorii în cazul minorilor, întărirea aplicării măsurilor de constrîngere cu caracter educativ, aplicarea pedepsei muncii neremunerate în folosul comunității pentru un număr mai mare de infracțiuni etc.

Guvernul a expediat spre examinare legislativului **proiectul legii privind medierea în cauzele civile**. Documentul propune reglementarea statutului mediatorilor și a organelor de supraveghere a acestora, stabilirea procedurilor de mediere și negociere extraprocesuală între părți, cu scopul de a evita sau stopa examinarea litigiilor dintre persoanele fizice și juridice de către instanțele judecătorești.

Instituțiile responsabile de executarea documentelor penale nonprivative de libertate au demarat cu suportul organizațiilor neguvernamentale (Institutul de Reforme Penale) **unele activități noi în domeniu**, în special de probațiune prezentențială. Consilierii de probațiune a Institutului de Reforme Penale în comun cu personalul oficiilor de executare din or.Ungheni, Cahul și Chișinău pregătesc referatele prezentențiale de evaluare psiho-socială a personalității inculpatului, bănuitului, învinuitului. Sub supravegherea oficiilor de executare se află circa 9000 de adulți și peste 1000 de minori care îndeplinesc sentințe alternative închisorii.

Procuratura municipiului Chișinău **monitorizează permanent activitatea Centrului de Plasament temporar al Minorilor**, lunar în adresa Procuraturii fiind prezentate informații despre minorii plasați în instituție. Analizînd situația, cauzele și condițiile care favorizează criminalitatea în rîndurile minorilor, organele procuraturii sesizează și solicită luarea măsurilor cuvenite întru prevenirea și combaterea infracționalității juvenile, a vagabondajului, abandonului școlar și de familie, cerșitului, etc. S-a întezit și a devenit mai eficientă colaborarea în domeniu cu Direcția pentru protecția drepturilor copilului de pe lîngă Primăria mun.Chișinău.

În cadrul Penitenciarul nr.7 din satul Rusca se preconizează construcția unui **compartiment nou, separat, pentru deținutele minore**. Construcția sectorului separat este prevăzută în

proiectul de reabilitare a penitenciarului de la Rusca, efectuat cu suportul financiar al Agenției elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare, care va aloca în acest scop 10 milioane de lei. Actualmente, într-un bloc locativ deja sînt finisate dormitoarele condamnatelor, astfel fiind create condiții de detenție pentru regimurile inițial, comun și de resocializare. Totodată, dormitoarele vechi ale penitenciarului au fost transformate în celule pentru cîte două și patru deținuți.

În viitorul apropiat, în orășelul Pruncul urmează a fi construit **un penitenciar modern**, de către o companie din Germania, specializată în construcția de edificii de acest gen. Potențialii investitori, care au sosit în Republica Moldova într-o vizită de documentare, au exprimat disponibilitatea de a construi un izolator de anchetă preventivă pentru circa două mii de deținuți, în baza cerințelor europene. În cel mai apropiat timp urmează a fi elaborat proiectul penitenciarului și estimate cheltuielile pentru construcția acestui obiectiv. După construirea unei noi închisori, penitenciarul nr.3 din centrul Chișinăului urmează a fi închis.